

תפסיר רס"ג

(ב) פָּתַב מוֹסִי כִּירוּגָהֶם. עֲלֵי מִרְאֲחֻלָּהֶם עֲלֵי קוֹל אֱלֹהֵי. וְהִדִּיא מִרְאֲחֻלָּהֶם לְכִירוּגָהֶם: (ג) וְרָחֳלוּ מִן עֵין שְׁמַס פִּי אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי. וְדִיאֲלֶךְ מִן גִּיד אֱלֹפֶסֶת. כִּי־גוּ בְנֵי אִסְרָאֵל בִּיד רְפִיעָה. בְּחֻצְרֵהוּ גָמִיעַ אֱלֹ מִצְרִיּוֹן: (ד) וְהֵם יִדְפְּנוּ. אֱלֹדִי קֹתֵל אֱלֹהֵי פִיהֶם כָּל בְּכַר. וְצַנַּע אַחְכָּאמָא בְּמַעֲבֹדֵי־אֲתָתָהֶם: (ה) וְרָחֳלוּ בְנֵי אִסְרָאֵל מִן עֵין שְׁמַס. וְנָזְלוּ פִי סְפוֹת:

דנפקו. מארעא דמצרים לחיליהון. בידא דמשה ואהרן: **וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם: וְכָתַב מֹשֶׁה. יְת מִפְּקַנְיָהוֹן. לְמַטְלָנְיָהוֹן עַל מִימְרָא דִּי. וְאֵלֵין מַטְלָנְיָהוֹן לְמִפְּקַנְיָהוֹן: וַיִּסְעוּ מִרְעַמְס בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמֵשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בִּיד רָמָה לְעֵינֵי כָל־**

מִצְרַיִם: וְנָטְלוּ מִרְעַמְס בִּירְחָא קְדָמָה. בְּחַמִּישַׁת עֶשְׂרָא. יוֹמָא לִירְחָא קְדָמָה. מִבְּתַר פֶּסַחָא. נִפְקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִישׁ גְּלִי. לְעֵינֵי כָל מִצְרַיִם: וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֶת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר וּבְאֵלֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים: וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִין. יְת דְקַטֵּל יֵי. בְּהוֹן כָּל בּוֹכְרָא. וּבִטְעוֹתָהוֹן. עֶבֶד יֵי דִינֵין: וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִרְעַמְס וַיַּחֲנוּ בְּסֻכּוֹת:

— כס"י —

דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו. פיין שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו כאן ישנוג. כאן הוקרנוג. כאן חששת את ראשך וכי: ד ומצרים מקברים. טרודים באבלם:

ברתמה, למדת שהיא במדבר פארן. ועוד הוצא משם שמונה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מהר הקר עד ערבות מואב בשנת הארבעים. נמצא שכל שמונה ושלושים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות. זה מייסודו שלרבי משה הדרשן. ורבי תנחומא

זלק הדקדוק: ממחרת הפסח. בתוספת תי"ו ונפתחה הרי"ש מפני הסמיכות (מהר"ם):

תפסיד רס"ג

ונטלו בני ישראל מרעמסס ושרו

בסכות: ו ויסעו מסכת ויחנו

באתם אשר בקצה

המדבר: ונטלו מסכות. ושרו

באיתם. דבסטר מדברא: ז ויסעו

מאתם וישב על-פי

החירת אשר על-פני בעל

צפון ויחנו לפני מגדל:

ונטלו מאיתם. ותב על פום חירתא.

דקדם בעיל צפון. ושרו קדם מגדול:

ויסעו מפני החירת

ויעברו בתוך-הים המדברה וילכו דרך

שלשת ימים במדבר אתם ויחנו במרה: ונטלו

מן קדם חירתא. ועברו בגו ימא במדברא. ואזלו. מהלך תלתא יומין

במדברא דאיתם. ושרו במרה: ט ויסעו ממרה ויבאו

אילמה ובאילים שתים עשרה עינת מים

ושבעים תמרים ויחנו-שם: ונטלו ממרה. ואתו לאילים.

ובאילים. תרי עשר. מבויעין דמיין. ושבעין דקלין ושרו תמן:

ד ויסעו מאילים ויחנו על-ים-סוף: ונטלו מאילים.

ושרו על ימא דסוף: (שני) ויסעו מים-סוף ויחנו

במדבר-סין: ונטלו מימא דסוף. ושרו במדברא דסין:

ו) ורחלו מן תים. ונזלו פי איתם. פי טרף אלבריה: ז) ורחלו מנהא. ורגעו אלי פואה' אלחירות. אלתני בחצרה' בעל צפון. ונזלו בין ידי מגדול: ח) ורחלו מן תים. ועברו פי וסט אלבחר פי אלבריה. תים סארו. מסאפה' תילאתיה' אייאם פי ברייה' איתם. ונזלו פי אלמריה: ט) ורחלו מנהא. וגאו אלי אילים. וכאן פיהא. אתני עשר עין מא. וסבעין נכילה פנזלו הנאך: י) ורחלו מנהא. ונזלו עלי' בחר אלקלום: יא) ורחלו מנהא. ונזלו פי ברייה' סין:

זולק הרקדוק: ט ובאילים שתים עשרה. ס"א שתים באזיל ותיבת עשרה באתי (מהרי"ב):

תפסיר רס"ג

יב) פָּרְחָלוּ מִנְהָא. וְנָזְלוּ פִי
 דְּפָקָה: יג) וְרָחֳלוּ מִנְהָא. וְנָזְלוּ
 פִי אֱלוֹשׁ: יד) וְרָחֳלוּ מִנְהָא.
 וְנָזְלוּ פִי רִפְיִדִים. וְלֹם יָכוֹן תִּים
 מֵאֵא. לְאַלְקוֹם יִשְׁרָבוּנָה:
 טו) וְרָחֳלוּ מִנְהָא. וְנָזְלוּ פִי
 בְּרִייה' סִינִי: טז) וְרָחֳלוּ מִנְהָא.
 וְנָזְלוּ פִי קָבוּר אֱלִמִּתְשִׁיין:
 יז) וְרָחֳלוּ מִנְהָא. וְנָזְלוּ פִי
 חֲצֵרוֹת: יח) וְרָחֳלוּ מִנְהָא. וְנָזְלוּ
 פִי רִתְמָה: יט) וְרָחֳלוּ מִנְהָא.
 וְנָזְלוּ פִי רִמּוֹן פְּרִץ: כ) וְרָחֳלוּ
 מִנְהָא. וְנָזְלוּ פִי לְבָנָה:

יב וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין וַיַּחֲנוּ
 בְּדַפְקָה: וְנָטְלוּ מִמִּדְבַּר־דְּסִין. וַיִּשְׂרוּ
 בְּדַפְקָה: יג וַיִּסְעוּ מִדַּפְקָה וַיַּחֲנוּ
 בְּאֱלוֹשׁ: וְנָטְלוּ מִדַּפְקָה. וַיִּשְׂרוּ בְּאֱלוֹשׁ:
 יד וַיִּסְעוּ מֵאֱלוֹשׁ וַיַּחֲנוּ
 בְּרִפְיִדִים וְלֹא־הָיָה שָׁם מִים
 לָעַם לְשִׁתּוֹת: וְנָטְלוּ מֵאֱלוֹשׁ.
 וַיִּשְׂרוּ בְּרִפְיִדִים. וְלֹא הָיָה תַמָּן מַיִם:
 טו לָעֵמָּא לְמִשְׁתֵּי: טז וַיִּסְעוּ מִרִפְיִדִים

וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינִי: וְנָטְלוּ מִרִפְיִדִים. וַיִּשְׂרוּ בְּמִדְבַּר דְּסִין:
 טז וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי וַיַּחֲנוּ בְּקַבְרֵת הַתְּאוּה:
 וְנָטְלוּ מִמִּדְבַּר דְּסִין. וַיִּשְׂרוּ בְּקַבְרֵי דְמִשְׁאֵלִי: יז וַיִּסְעוּ מִקַּבְרֵת
 הַתְּאוּה וַיַּחֲנוּ בְּחֲצֵרוֹת: וְנָטְלוּ מִקַּבְרֵי דְמִשְׁאֵלִי. וַיִּשְׂרוּ
 בְּחֲצֵרוֹת: יח וַיִּסְעוּ מִחֲצֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה: וְנָטְלוּ
 מִחֲצֵרוֹת. וַיִּשְׂרוּ בְּרִתְמָה: יט וַיִּסְעוּ מִרִתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמּוֹן
 פְּרִץ: וְנָטְלוּ מִרִתְמָה. וַיִּשְׂרוּ בְּרִמּוֹן פְּרִץ: כ וַיִּסְעוּ מִרִמּוֹן
 פְּרִץ וַיַּחֲנוּ בְּלְבָנָה: וְנָטְלוּ מִרִמּוֹן פְּרִץ. וַיִּשְׂרוּ בְּלְבָנָה:

— רס"ג —

יח וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה. על שם לשון הרע ומה יוסיף לה לשון רמיה חצי גבור שנונים
 שְׁלִמְרָגְלִים, שְׁנָאֲמָר (מכילס קכ, ג) מה יתן לה עם גחלי רתמים:

זולק הרקדוק: יב ויחנו בדפקה. השוא שתחת הפ"א נח (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

כא) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 רסה: כב) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 קהלת: כג) ורחלו מנהא. ונזלו
 פי גבל שפר: כד) ורחלו מנהא.
 ונזלו פי חרדה: כה) ורחלו מנהא.
 ונזלו פי מקהלות: כו) ורחלו
 מנהא. ונזלו פי תחת: כז) ורחלו
 מנהא. ונזלו פי תרח: כח) ורחלו
 מנהא. ונזלו פי מתקה:
 כט) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 חשמונה: ל) ורחלו מנהא. ונזלו
 פי מוסרות: לא) ורחלו מנהא.
 ונזלו פי בני יעקן: לב) ורחלו
 מנהא. ונזלו פי חור גדגד:

טו ויסעו מלבנה ויחנו

ברסה: ונטלו מלבנה ושרו ברסה:

כב ויסעו מרסה ויחנו

בקהלתה: ונטלו מרסה ושרו

בקהלת: כג ויסעו מקהלתה

ויחנו בהר שפר: ונטלו

מקהלת ושרו בטורא דשפר:

כד ויסעו מהר שפר ויחנו

בחרדה: ונטלו מטורא דשפר ושרו

בחרדה: כה ויסעו מחרדה

ויחנו במקהלת: ונטלו מחרדה ושרו במקהלות: כו ויסעו

ממקהלת ויחנו בתחת: ונטלו ממקהלות ושרו בתחת:

כז ויסעו מתחת ויחנו בתרח: ונטלו מתחת ושרו

בתרח: כח ויסעו מתרח ויחנו במתקה: ונטלו מתרח ושרו

במתקה: כט ויסעו ממתקה ויחנו בחשמונה:

ונטלו ממתקה ושרו בחשמונה: ל ויסעו מחשמונה ויחנו

במוסרות: ונטלו מחשמונה ושרו במוסרות: לא ויסעו

ממוסרות ויחנו בבני יעקן: ונטלו ממוסרות ושרו בבני

יעקן: לב ויסעו מבני יעקן ויחנו בחר הגדגד:

זלק הדקדוק: כג מקהלתה. הקו"ף דגש (מהר"ם):

תפסיד רס"ג

לג) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 עברונה: לה) ורחלו מנהא.
 ונזלו פי עציון גבר: לו) ורחלו
 מנהא. ונזלו פי בדידה צין הי
 רקים: לה) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 גבל הור. פי טרף בלד אדום.
 לה) פצעד הרון אלאמאם. אלי
 גבל הור. ומאת תים באמר
 אלה פי סנהי אלארבעין.
 לכ'רוג בני אסראיל מן בלד
 מצר. פי אליום אלאוול מן
 אלשהר אלכיאמס: לט) וכאן
 להרון. מאיה ות'לאתיה ועשרין

ונטלו מבני יעקן. ושרו בחור גדגד:

לג ויסעו מחר הגדגד ויחנו

ביטבתה: ונטלו מחור גדגד. ושרו

ביטבתה: לה ויסעו מיטבתה

ויחנו בעברנה: ונטלו מיטבתה.

ושרו בעברנה: לה ויסעו

מעברנה ויחנו בעצין גבר:

ונטלו מעברנה. ושרו בעציון גבר:

לה ויסעו מעצין גבר ויחנו

במדבר צן הוא קדש: ונטלו

מעציון גבר. ושרו במדברא דצין היא רקם: לה ויסעו מקדש

ויחנו בהר ההר בקצה ארץ אדום: ונטלו מרקם.

ושרו בהור טורא. בסיפי ארעא דאדום: לה ויעל אהרן הכהן

אל-הר ההר על-פי יהוה וימת שם בשנת

הארבעים לצאת בני-ישראל מארץ מצרים

בחדש החמישי באחד לחדש: וסליק אהרן כהנא.

להור טורא. על מימרא דיי ומית תמן. בשנת ארבעין. למפק בני

ישראל מארעא דמצרים. בירחא חמישא בחד לירחא:

לט ואהרן בין-שלש ועשרים ומאת שנה

— רס"י —

לח על פי ה'. מלמד שמת בגשיקה:

וזלק הדקדוק: לה ויעל אהרן הכהן. תיבת ויעל מתקרי מלעיל. עלייה לצרור החיים
 היתה לו (מהר"ם):

תפסיד רס"ג

סנה. למא מאת הנאד:
 (ט) ת'ם סמע אלפנאעני מלך
 ערד. והו סאכן פי אלדארום פי
 בלד פנעאן פמגי בני אסראיל:
 (מא) ת'ם רחלו מן גבל הור.
 ונזלו פי צלמונה: (מב) ורחלו
 מנהא. ונזלו פי פונון:
 (מג) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 אובות: (מד) ורחלו מנהא. ונזלו
 פי עיי אלמגאזו. פי תכ'ם מואב:
 (מה) ורחלו מנהא. ונזלו פי
 דיבון גד: (מו) ורחלו מנהא.
 ונזלו פי עלמון דבלתים:
 (מז) ורחלו מנהא. ונזלו פי גבאל
 אלעברין. בין ידי נבו:

במתו בהר ההר: ואהרן. בר
 מאה ועשרין ותלת שנים. כד מית בהור
 טורא: ספרי תימן ס **וישמע**
הפנעני מלך ערד והוא
ישב בנגב בארץ כנען בבא
בני ישראל: ושמע. פנענאה
 מלכא דערד. והוא יתיב בדרומא
 בארעא דכנען. במיתי בני ישראל:
ויסעו מהר ההר ויחנו
בצלמנה: ונטלו מהר טורא. ושרו
 בצלמנה: **ויסעו מצלמנה**
ויחנו בפונן: ונטלו מצלמונה. ושרו בפונון: **ויסעו מפונן**
ויחנו באבת: ונטלו מפונון. ושרו באובות: **ויסעו**
מאבת ויחנו בעיי העברים בגבול מואב: ונטלו
 מאובות. ושרו. במגזת עבראי בתחום מואב: **ויסעו מעיים**
ויחנו בדיבן גד: ונטלו ממגזתא. ושרו בדיבון גד:
ויסעו מדיבן גד ויחנו בעלמן דבלתימה:
 ונטלו מדיבן גד. ושרו בעלמון דבלתים: **ויסעו מעלמן**
דבלתימה ויחנו בהרי העברים לפני נבו:

— כס"י —

חזר וכתבה: **מז בעיי העברים.** לשון חרבות
 וגלים, כמו לעי השדה, (מייכ ס, ו) שמו את
 ירושלים לעיים (תהלים עט, ס):

מ **וישמע הפנעני.** כאן למדך שמיתת אהרן
 היא השמועה, שנסתלקו עניי הכבוד וכסבור
 שנתנה רשות להלחם בישראל, לפיכך

ונטלו מעלמון דבלתים. ושרו. בטורי

דעבראי דקדם נבו: **מח ויסעו**

מהרי העברים ויחנו

בערבת מואב על ירדן

ירחו: ונטלו מטורי דעבראי. ושרו

במישריא דמואב. על ירדנא דיריחו:

מט ויחנו על-הירדן מבית

הישמת עד אבל השטים

תפסיר רס"ג

מח) ורחלו מנהא. ונזלו פי
בידאת מואב. עלי ארדן
יריחא: מט) פנזלו עלי אלארדן
מן בית ישימות. אלי מרג
שטין. ודיאלך פי בידאת מואב:
נ) פכלם אללה מוסי פי בידאת
מואב. עלי ארדן יריחא
תכלימא: נא) מר בני אסראיל
וקל להם. אנכם גאיזין אלארדן
אלי בלד כנעאן: נב) פאקרצו

בערבת מואב: ושרו על ירדנא מבית ישימות. עד מישר שטין.

במישריא דמואב: **ס*** ❀ טיכרטיך בספרי תימן ❀ (שלישי) (חטישי כשהן מחוברות)

וידבר יהוה אל-משה בערבת מואב על-

ירדן ירחו לאמר: ומליל יי. עם משה במישריא דמואב. על

ירדנא דיריחו למימר: **נא דבר אל-בני ישראל**

ואמרת אליהם כי אתם עברים את-הירדן

אל-ארץ כנען: מליל עם בני ישראל. ותימר להון. ארי אתון.

עברין ית ירדנא לארעא דכנען: **נב והורשתם את כל-**

— כס"י —

מט מבית הישמת עד אבל השטים. כאן
למךד שער מחנה ישראל שנים עשר מיל.
דאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא
אתרא וכו' (טרוזין נכ, ט): **אבל השטים.**
מישור שלשטים אבל שמו: נא כי אתם
עברים את הירדן וגוי והורשתם וגוי.

זולק הדקדוק: מט מבית הישמת. היו"ד נחה (מהרי"ב): נב והורשתם את כל ישרי הארץ.
תיבת את בצירי ושופר הולך לא במקף וסגול בכל התיגאן:

יש גורסים כאן חטישי בספרי תימן כשהן מחוברות

תפסיר רס"ג

גמיע אהל אלבלד מן בין
 ידיכם. ואבידו גמיע
 מזכירפאתהם. ואצנאם
 מסבוכפאתהם. וביעהם תנפדון:
 (ג) פאדיא קרציתמוהם אסכנו
 אלבלד. פקד אעטיתכם אייאה:
 נד) ותוועוה באסהם
 לעשאירכם. לאלפתיר כתירו
 נחלתה ולאקליל קללהא. מן
 כרג לה אלסהם פי אי מוציע
 כאן לה. ועלי אסבאט
 אבאיכם תתוועונה: נה) ואן לם

יִשְׁבִי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם
 וְאַבְדֹתֶם אֶת כָּל-מִשְׁכֵּי־תֵם
 וְאֶת כָּל-עַלְמֵי מִסְכֹתֶם
 תֵּאַבְדוּ וְאֶת כָּל-בְּמוֹתֵם

תִּשְׁמִידוּ: וּתְתַרְכוּן. ית כל יתבי
 ארעא מן קדמיכון. ותבדון. ית כל בית
 סגדתהון. וית כל עלמי מתכתהון
 תבדון. וית כל במתהון תשיצון:
 וְהוֹרֶשְׁתֶּם אֶת-הָאָרֶץ

וְיֹשְׁבֹתֶי-בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת-הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ

אֹתָהּ: וּתְתַרְכוּן ית יתבי ארעא ותתבון בה. ארי לכון. יהבית ית

ארעא למירת יתה: וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת-הָאָרֶץ בְּגוֹרָל

לְמִשְׁפַּחְתֵיכֶם לְרֹב תְּרַבּוּ אֶת-נַחֲלֹתוֹ וְלִמְעַט

תִּמְעִיט אֶת-נַחֲלֹתוֹ אֶל אֲשֶׁר-יֵצֵא לוֹ שְׁמָהּ

הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ:

וּתְחַסְנוּן ית ארעא בעדבא לזרעיתכון. לסגיאי. תסגון ית אחסנתהון

ולזעירי תזערון ית אחסנתהון. לדיפוק ליה תמן. עדבא דיליה יהי.

לְשִׁבְטֵי אֲבֹתֵיכֶם תְּחַסְנוּן: וְאִם-לֹא תוֹרִישׁוּ

— כש"י —

מיושביה ואו וישבתם בה. תוכלו להתקיים
 בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה:
 נד) אל אשר יצא לו שמה. מקרא קצר
 הוא זה, אל מקום אשר יצא לו שמה הגורל
 לו יהיה: למטות אבותיכם. לפי חשבון
 יוצאי מצרים. דבר אחר בשנים עשר גבולין

על שם שהיו מסכין את הקרקע ברצפת
 אבנים של שיש להשתחוות עליהם בפשוט
 ידים ורגלים, כדפתיב (ויקרא כו, 6) ואבן
 משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות
 עליה: מסכתם. כתרגומו מתכתהון:
 נג) והורשתם את הארץ. והורשתם אותה

תפסיר רס"ג

תקראצו אהל אלבלד מן בין
 ידיכם. פיציר מא תבלינה
 מנהם. כאבר פי עיונכם.
 וכמסאל פי גנובכם.
 ויצאיקונכם פי אלבלד. אלדי
 אנתם מקימין פיה: נו פאכון
 כמא קצדת. אן אצנע בהם
 אצנע בכם: לד א תם פלם
 אללה מוסי תכלימא: ב מר
 בני אסראיל וקל להם. אנכם
 דאכילין אלי בלד פנעאן.
 פחדיה חדוד אלבלד. אלדי

אֶת-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם
 וְהִיא אֲשֶׁר תֹּותִירוּ מֵהֶם
 לְשָׂמִים בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִינִם
 בְּצַדֵיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם
 עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
 יֹשְׁבִים בָּהּ: וְאִם לֹא תִתְּרֹכוּן. יֵת
 יְתִבִי ארעא מן קדמיכון. ויהי דתשארון
 מנהון. לסיען נטלן זין לקבלכון. ולמשרין
 מקפניכון. ויעיקון לכון. על ארעא.

דאתון יתבין בה: וְהִיא כַּאֲשֶׁר דְּמִיתִי לַעֲשׂוֹת
 לָהֶם אַעֲשֶׂה לָכֶם: וְיִהְיֶה כַּמָּא דְּחֻשִׁיבִית. לְמַעַבְד לְהוֹן
 אַעֲבִיד לְכוּן: פ לָד * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 וּמַלִּיל יי עם משה למימר: ב צו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-אַתֶּם בָּאִים אֶל-הָאָרֶץ פְּנַעַן
 זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּלוּ לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ
 פְּנַעַן לְגַבְלַתֶּיהָ: פְּקִיד. ית בני ישראל ותימר להון.

— כש"י —

כמנן השבטים: וכיהיה אשר תותירו מהם. יהיו לכם לרעה: לשמים בעיניכם.
 ליתדות המנקרות עיניכם. תרגום שליתדות שיפיא: ולצנינם. פותרים בו הפותרים לשון מסוכת קוצים הסוככת אתכם לסגור ולכלוא

אתכם מאין יוצא ובא: וצרו אתכם. בתרגומו:
 לד זאת הארץ אשר תפל לכם וגוי. לפי שהרבה מצות נוהגות בארץ ואין נוהגות בחוצה לארץ, הצרך לכתוב מצרני

זלק הדקדוק: אשר תפל לכם בנחלה. הביית בגעיא בכל התיגאן:

תפסיר רס"ג

יחזל לכם נחלה: ג) פיבתדי לכם
אלחד אלגנובי. מן ברייה צין
אלי גאנב אדום. פיון מן טרף
אלבחירה אלמיתה שרקניא:

ארי אתון עלין לארעא דכנען. דא
ארעא. דתתפליג לכוון באחסנא. ארעא
דכנען לתחומהא: ג) והיה לכם
פאת נגב ממדבר צן על-

ידי אדום והיה לכם גבול נגב מקצה

ים המלח קדמה: ויהי לכוון רוח דרומא. ממדברא דצין על

תחומי אדום. ויהי לכוון תחום דרומא. מסיפי ימא דמלחא קדומא:

— כט"י —

במערכה שלארץ כנען, כענין שנאמר
בפ'לשתים (פטיס 3, 5) יושבי חבל הים גוי
ברתים. ולא נחם אותו הדרף אלא הסבן
והוציאם דרף דרומה אל המדבר, והוא
שקראו יחזקאל (יחזקאל כ, 16) מדבר העמים,
לפי שהיו כמה אמות יושבות בצדו והולכין
אצל דרומה מן המערב כלפי מזרח תמיד,
עד שבאו לדרומה שלארץ אדום ובקשו
ממלך אדום שניחם להכניס בארצו ולעבור
דרף רחבה ולהכניס לארץ, ולא רצה.
והצרכו לסבוב את כל דרומה שלאדום עד
בואם לדרומה שלארץ מואב, שנאמר
(שופטים יא, יז) וגם אל מלך מואב שלח ולא
אבה. והלכו כל דרומה שלמואב עד סופה
ומשם הפכו פניהם לצפון עד שסבבו כל
מצר מזרחי שלה לרחבה וכשכלו את
מזרחה מצאו את ארץ סיחון ועוג שהיו
יושבין במזרחה שלארץ כנען והירדן מפסיק
ביניהם. וזהו שנאמר ב'פ'תח (שופטים יא, יח)
וילך במדבר ויטב את ארץ אדום ואת ארץ
מואב ויבא ממזרח שמש לארץ מואב, וכבשו
את ארץ סיחון ועוג שהיתה בצפונה שלארץ
מואב. וקרבו עד הירדן והוא כנגד מקצוע
צפונית מערבית שלארץ מואב, נמצא שארץ
כנען שבעבר הירדן למערב היתה מקצוע
דרומית מזרחית שלה אצל אדום:

גבולי רוחותיה סביב, לומר לך מן הגבולים
הללו ולפנים המצות נוהגות: תפל לכם.
על שם שנתחלקה בגורל נקראת חלקה
לשון נפילה. ומדרש אגדה אומר על ידי
שהפיל הקדוש ברוך הוא שריהם שלשבע
אמות מן השמים וכפתן לפני משה, אמר לו
ראה אין בהם עוד כח: ג) והיה לכם פאת
נגב. רוח דרומית אשר מן המזרח למערב:
ממדבר צן. אשר אצל אדום מתחלת
מקצוע דרומית מזרחית שלארץ תשעת
המטות. כיצד, שלש ארצות יושבות בדרומה
של ארץ ישראל זו אצל זו קצת ארץ
מצרים, וארץ אדום בלה וארץ מואב בלה.
ארץ מצרים במקצוע דרומית מערבית,
שנאמר בפרשה זו מעצמון נחלה מצרים
והיו תוצאותיו הימה. ונחל מצרים היתה
מהלך על פני כל ארץ מצרים, שנאמר
(יחושט יג, ג) מן השיחור אשר על פני מצרים.
ומפסיק בין ארץ מצרים לארץ ישראל וארץ
אדום אצלה לצד המזרח וארץ מואב אצל
ארץ אדום בסוף הדרום למזרח, וכשיצאו
ישראל ממצרים, אם רצה המקום לקרב את
כניסתם לארץ היתה מעבירם את הנילוס לצד
צפון ובאין לארץ ישראל, ולא עשה כן, וזהו
שנאמר (שמות יג, יז) ולא נחם אלהים דרף
ארץ פלשתים, שהם יושבים על הים

תפסיר רס"ג

(ד) ת'ם יסתדיר ל'כם מן אל'גנוב. אל'י עקב'ה עקרב'ים ויעבר אל'י צ'ין. ויכון כ'רוג'ה אל'י גאנב רק'ים ברנע. ויכ'רג אל'י רפח ויעבר אל'י מנאזל: (ה) ויסתדיר מן מנאזל אל'י ואד אל'עריש. ויכון כ'רוג'ה אל'י אל'בחר: (ו) ואל'חד אל'גרב'י. ויכון ל'כם אל'בחר אל'כביר ותכ'ימה:

וְנִסַּב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֶּגֶב
לְמַעַל עֲקֵרָבִים וְעֵבֶר
צִנָּה (כ' והיה) וְהָיוּ תּוֹצְאוֹתָיו
מִנֶּגֶב לְקֹדֶשׁ בְּרִנֵּעַ וַיֵּצֵא
חֲצֵר־אֶדָר וְעֵבֶר עֲצֻמּוֹתָיו:
וַיִּסְחָר לְכוּן תְּחוּמָא מְדֻרּוּמָא. לְמִסְקָנָא
דְעֵקֶרְבִין וְיֵהוּן מִפְקָנוּהִי.
מְדֻרּוּמָא לְרַקֵּס גִּיּאָה. וַיִּפּוֹק לְחֲצֵר אֶדָר

ויעבר לעצמו: וְנִסַּב הַגְּבוּל מִעֲצֻמוֹן נַחֲלָה
מִצְרִים וְהָיוּ תּוֹצְאוֹתָיו הַיַּמָּה: וַיִּסְחָר תְּחוּמָא. מִעֲצֻמוֹן
לְנַחֲלָה דְמִצְרַיִם. וַיֵּהוּן מִפְקָנוּהִי לַיָּמָא: וַיִּגְבּוּל יָם וְהָיָה
לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וַיִּגְבּוּל זֶה־יְהִיָּה לָכֶם גְּבוּל יָם:

— כ"י —

חצר אדר שהתחיל להרחיב משעבר את קדש ברנע ורוחב אותה רצועה שב'לטה לצד צפון היתה מקדש ברנע עד עצמון ומשם והלאה נתקצר המצר ונסב לצד הדרום ובא לו לנחל מצרים ומשם לצד המערב אל הים הגדול שהוא מצר מערבה של כל ארץ ישראל. נמצא שנחל מצרים במקצוע מערבית דרומית: כ' והיו תוצאותיו הימה. אל מצר המערב שאין עוד גבול נגב מארץ לצד המערב משם והלאה: ויגבול ים. ומצר מערבי מהו: והיה לכם הים הגדול. למצר: ויגבול. הנסין שבתוך הים אף הם מן הגבול והם איים, שקורין איטלי"ש [איים]:

וְנִסַּב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֶּגֶב לְמַעַל עֲקֵרָבִים. כל מקום שנאמר ונסב או ויצא מלמד שלא היה המצר שונה אלא הולך ויוצא לחוץ, יוצא המצר ועוקם לצד צפונה שלעולם בא'לכסון למערב ועובר המצר בדרומה שלמעלה עקרב'ים, נמצא מעלה עקרב'ים לפנים מן המצר: ועבר צנ'ה. אל צין כמו מצרימה: והיו תוצאותיו. קצותיו. בדרומה שלקדש ברנע: ויצא חצר אדר. מתפשט המצר ומרחיב לצד צפון שלעולם ונמשך עוד בא'לכסון למערב ובא לו לחצר אדר ומשם לעצמון ומשם לנחל מצרים. ולשוין ונסב האמור כאן לפי שכתב ויצא

ז'לק הדקדוק: הנחלה מצרים. הה"א נוספת כי המלה מלעיל (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

ותחום מערבא. ויהי לכון. ימא רבא
 ותחומיה. דין יהי לכון תחום מערבא:
וזה יהיה לכם גבול צפון
מן הים הגדל תתאו לכם
הר ההר: ודין יהי לכון תחום
 צפונא. מן ימא רבא. תכונון לכון להור
 טורא: **מהר ההר תתאו**
לבא חמת והיו תוצאת

(ז) והדא יפון לכם אלחד
 אלשמאלי. מן אלבחר
 אלכפיר. תחדו לכם אלי גבל
 הור: (ח) ומנה אלי חמאה. ויפון
 כירוגה אלי צדד: (ט) ויכירג
 אלי זפרון. וינתהי אלי חצר
 עינן. הדא יפון לכם אלחד אל
 שמאלי: (י) וחדו לכם אלחד אל
 שרקי. מן חצר עינן אלי פאמיה:

הגבל צדדה: מהור טורא. תכונון למטי חמת. ויהון מפקננהי
 תתחומא לצדד: **ויצא הגבל זפרנה והיו תוצאתיו**
חצר עינן זה יהיה לכם גבול צפון: ויפוק תחומא
 לזפרון. ויהון מפקננהי לחצר עינן. דין יהי לכון תחום צפונא:
והתאוייתם לכם לגבול קדמה מחצר עינן
שפמה: ותכונון לכון לתחום קדומא. מחצר עינן לשפם:

— כס"י —

כל מקום שנאמר תוצאות הגבול, או המצר
 בלה שם לגמרי ואינו עובר להלן כלל, או
 משם מתפשט ומרחיב ויוצא לאחוריו
 להמשיך להלן באלכסון יותר מן הרחב
 הראשון, ולענן רחב המדה הראשון קראו
 תוצאות, ששם בלתי אותה מדה:
 ט והיו תוצאתיו חצר עינן. הוא הנה סוף
 המצר הצפוני. ונמצאת חצר עינן במקצוע
 צפונית מורחית. ומשם והתאוייתם לכם אל
 מצר המורחית: **והתאוייתם.** לשון הסבה
 ונטיה כמו תתאו: **שפמה.** במצר המורחית
 ומשם הרבלה:

ז גבול צפון. מצר צפון: מן הים הגדול
 תתאו לכם הר ההר. שהוא במקצוע
 צפונית מערבית. וראשו משפיע ונכנס לתוך
 הים ויש מרחב הים לפניו המנו וחוצה
 המנו: **תתאו.** תשפעו לכם לנטות ממערב
 לצפון אל הר ההר: **תתאו.** לשון סבה, כמו
 (ד"כ ז' יב, יא) אל תא הרצים, (יחזקאל מ, י)
 ותאי השער הצייע, שקורין אפימי"ן, שהוא
 מוסב ומשפע: **מהר ההר.** תסבו ותלכו אל
 מצר הצפון לצד המורח ותפגעו בלבא חמת,
 זו אנטוכיא: **תוצאות הגבול.** סופי הגבול.

תפסיר רס"ג

יא) וינחדר מן פאמיה. אלי
 דפני מן שרקי אלעין. פינחדר
 ויצרב. אלי גאנב בחר גניסר
 שרקיאי: יב) וינזל אלארדן.
 ויכון כירוגה אלבחירה
 אלמיייתה. הדיא תכון לקם
 חדוד אלבלד מסתדירא:
 יג) פאמר מוסי בני אסראיל.
 ען קול אלה וקאל. הדיא
 אלבלד אלמחדוד תוועונה
 באסהם, כמא אמר אלה. אן
 יעטא לתסעה' אסבאט ונצי:
 יד) אד' קד אכיד' סבט ראובן.

וַיֵּרֶד הַגִּבּוֹל מִשֵּׁפֶם
 הַרְבֵּלָה מִקֶּדֶם לְעֵיִן וַיֵּרֶד
 הַגִּבּוֹל וּמַחָה עַל-פְּתָף
 ים-פְּנֵי־קִדְמָה: וַיַּחֲזֹת תַּחֲוֵמָא
 מִשֵּׁפֶם. לְרֵבְלָה מִמִּדְנַח לְעֵיִן. וַיַּחֲזֹת
 תַּחֲוֵמָא. וַיִּמְטֵי עַל בֵּיף ים גְּנִיסֵר קְדוּמָא:
 וַיֵּרֶד הַגִּבּוֹל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ
 תוֹצְאוֹתָיו ים הַמֶּלַח זֹאת
 תִּהְיֶה לָכֶם הָאָרֶץ

לְגַבְלֹתֶיהָ סָבִיב: וַיַּיַּחֲזֹת תַּחֲוֵמָא לַיַּרְדֵּנָא. וַיְהוּן מִפְּקֻנֹהִי
 לַיָּמָא דְּמַלְחָא. דָּא תִּהְיִי לְכוּן אַרְעָא. לְתַחֲוֵמָהָא סְחוּר סְחוּר: וַיֵּצֵן
 מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 תִּתְנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגוֹרֵל אֲשֶׁר עָנָה יְהוָה לְתֵת
 לְתַשְׁעַת הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמַּטֶּה: וּפְקִיד מֹשֶׁה. ית בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְמִימֵר. דָּא אַרְעָא. דְּתַחֲסֻנוּן יְתָהּ בְּעַדְבָּא. דְּפְקִיד יי. לְמַתְנֵן
 לְתַשְׁעַת שְׁבַטִין וּפְלָגוֹת שְׁבַטָא: דָּא כִּי לְקַחוּ מַטֶּה בְּנֵי

— כש"י —

ובא מן הצפון לדרום באלכסון נוטה לצד
 מזרח ומתקרב לצד ארץ פנען כנגד ים
 כנרת ומושף לצד מזרחה שלארץ ישראל
 כנגד ים כנרת עד שנופל בים המלח ומשם
 כולה הגבול בתוצאותיו אל ים המלח,
 שממנו התחלת מצר מקצוע דרומית
 מזרחית. הרי סובבת אותה לארבע רוחותיה:

יא מקדם לעין. שם מקום. והמצר הולף
 במזרחו נמצא העין לפניו מן המצר ומארץ
 ישראל הוא: וירד הגבול. כל שהגבול הולף
 מצפון לדרום הוא יורד והולף: ומחה על
 פתף. אל עבר: ים כנרת קדמה. שיהא ים
 כנרת תוף לגבול במערב, והגבול במזרח ים
 כנרת, ומשם יורד אל הירדן והירדן מושף

תפסיר רס"ג

הֲרֹאוּבְנֵי לְבַיִת אֲבֹתָם
וּמִטָּה בְּנֵי-הַגָּדִי לְבַיִת
אֲבֹתָם וַחֲצֵי מִטָּה מְנַשֶּׁה
לְקַחוּ נַחֲלָתָם: אֲרֵי קְבִילוּ.
שִׁבְטָא דְבְנֵי רְאוּבֵן לְבַיִת אֲבֹתָהוֹן.
וּשְׁבְטָא דְבְנֵי גָד לְבַיִת אֲבֹתָהוֹן. וּפְלָגוֹת
שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה קְבִילוּ אַחְסַנְתָּהוֹן:

וסבט גר ונצף סבט מנשה.
נחלתהם לביות אבותיהם:
טו) הדיאן אלסבטאן ואלנצף.
אכדו נחלתהם. מן עבר ארדן
יריחא אלשרקי: טז) תים כלם
אללה מוסי תכלימא: יז) הדיא
אסמא אלהגאל. אלדי יקסמו
לכם אלבלד. אלעזר
אלאמאם. ויהושע אבן נון:

שְׁנֵי הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמִּטָּה
לְקַחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן יֵרְחוּ קִדְמָה
מִזְרָחָה: תֵּרִין שִׁבְטֵין וּפְלָגוֹת שִׁבְטָא. קְבִילוּ אַחְסַנְתָּהוֹן. מֵעֵבֶרָא.

לִירְדְנָא דִירֵיחוּ קְדוּמָא מְדַנְחָא: פ (רביעי) (ששי כשהן מחוברות)

אֶל-מִנְשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: הֲאֵלֶּה
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת-הָאָרֶץ
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן-נוּן: אֵלֶּיךָ שְׁמַחַת גּוֹבְרִיא.
דִּיחְסָנוֹן לְכוּן יֵת אַרְעָא. אֶלְעָזָר כְּהֵנָּא. וַיהוֹשֻׁעַ בֶּר נון:

❦ רביעי בספרי תיטן ❦ ששי כשהן מחוברות בסת"י ❦

ואחד חלק הגון. ומה שהם עושין יהיה עשוי
כאלו עשאו שלוחים. ולא יתכן לפרש
לכם זה ככל לכם שבמקרא. שאם פן
היה לו לכתוב ינחלו לכם. ינחלו
משמע שהם נוחלים לכם בשבילכם
ובמקומכם, כמו (שמות יד, יז) ה' ילחם לכם:

טו קדמה מזרחה. אל פני העולם שהם
במזרח, שהם מזרחית קרויה פנים, ומערבית
קרויה אחר, לפיכך דרום לימין וצפון
לשמאל: יז אשר ינחלו לכם. בשבילכם כל
נשיא ונשיא אפטרופוס לשבטו ומחלק נחלת
השבט למשפחות ולגברים ובורר לכל אחד

זולק הודקדוק: טו לקחו נחלתם. תיבת לקחו בשופר הולך ותיבת נחלתם ברביע וכן כתב
א"ת משם ספרי ספרד:

תפסיר רס"ג

יה) ושריף מן כל סבט. כ'דויה ליקסם אלבלד: יט) ויהיא אסמאיהם. מן סבט יהודה. פלב אבן יפנה: כ) ומן סבט שמעון. שמואל אבן עמיהוד: כא) ומן סבט בנימין. אלידד אבן פסלון: כב) ומן סבט דן שריפא. בקי אבן יגלי: כג) לבני יוסף מן סבט בני מנשה שריף. חניאל אבן אפוד: כד) ומן סבט בני אפרים שריף. קמואל אבן שפטן: כה) ולסבט זבולון שריפא. אליצפן אבן פרנד:

יח וְנָשִׂיא אֶחָד אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמִּטָּה תִּקְחוּ לְנָחַל אֶת־הָאָרֶץ: וּרְבֵא חֵד. רְבֵא חֵד מִשְׁבֹּטֵא. תִּדְבְּרוּן לְאַחֲסָנָא יְת אַרְעָא: יט וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמִטָּה יְהוּדָה פֶּלֶב בֶּן־יִפְנָה: וְאֵלֶּיִן שְׁמֹהֶת גּוֹבְרִיָא. לְשִׁבְטֵא דִּיהוּדָה. פֶּלֶב בֶּר יִפְנָה: כ וְלְמִטָּה בְנֵי שְׁמַעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד: וְלְשִׁבְטֵא

דבני שמעון. שמואל בן עמיהוד: כא לְמִטָּה בְנֵימִן אֵלִידָד בֶּן־פְּסִלֹן: לְשִׁבְטֵא דְבְנֵימִן. אֵלִידָד בֶּר פְּסִלֹן: כב וְלְמִטָּה בְנֵי־דָן נָשִׂיא בְּקִי בֶּן־יִגְלִי: וְלְשִׁבְטֵא דְבְנֵי דָן רְבֵא. בְּקִי בֶר יִגְלִי: כג לְבְנֵי יוֹסֵף לְמִטָּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חֲנִיָאֵל בֶּן־אַפּוּד: לְבְנֵי יוֹסֵף. לְשִׁבְטֵא דְבְנֵי מְנַשֶּׁה רְבֵא. חֲנִיָאֵל בֶּר אַפּוּד: כד וְלְמִטָּה בְנֵי־אַפְרַיִם נָשִׂיא קְמוּאֵל בֶּן־שַׁפְטָן: וְלְשִׁבְטֵא דְבְנֵי אַפְרַיִם רְבֵא. קְמוּאֵל בֶּר שַׁפְטָן: כה וְלְמִטָּה בְנֵי־זְבוּלֹן נָשִׂיא אֵלִיצַפָּן בֶּן־פְּרַנְדָּה:

— רס"י —

יח לְנָחַל אֶת הָאָרֶץ. שְׂיָהָא נִחְלָל וְחֹלְקֵא אוֹתָהּ בְּמִקּוּמָהּ:

זולק הדקדוק: יח תִּקְחוּ לְנָחַל אֶת הָאָרֶץ. בדפוסים תיבת תקחו בטפחא, לנחול שופר הולך וכן הוא בקצת תיגאן. ובתיגאן קדמוניות תקחו בזקף גדול כמו שהוא כאן:

שמון דמור (יח) תִּקְחוּ לְנָחַל. תִּקְחוּ טפחא לְנָחַל מארכת. כן המנהג כדעה ראשונה שבח"ד.

תפסיד רס"ג

כו) ומן סבט יששכר שריפא פלטיאל אבן עזן: כז) ומן סבט אשר שריפא. אחיהוד אבן שלומי: כח) ומן סבט נפתלי שריפא. פדהאל אבן עמיהוד: כט) תולאי. אלדי אמר אללה. אן יקסמו לבני אסראיל בלד פנעאן: לה א) תים פלם אללה מוסי פי בידאת מואב. עלי ארדן יריחא תכלימא: ב) מר בני אסראיל. באן יעטו

ולשבטא דבני זבולון רבא. אליצפן בר פרנד: ב) ולמטה בני-יששכר נשיא פלטיאל בן-עזן: ולשבטא דבני יששכר רבא. פלטיאל בר עזן: ב) ולמטה בני-אשר נשיא אחיהוד בן-שלמי: ולשבטא דבני אשר רבא. אחיהוד בר שלומי: ב) ולמטה בני-נפתלי נשיא פדהאל בן-עמיהוד: ולשבטא דבני נפתלי רבא. פדהאל בר עמיהוד: כט) אלה אשר צוה יהוה לנחל את-בני-ישראל בארץ כנען: אלין. דפקיד יי. לאחסנא ית בני ישראל בארעא דכנען: פ חמדיטי דבספרי תימן (חטיי) לה א וידבר יהוה אל-משה בערבת מואב על-ירדן ירחו לאמר: ומליל יי. עם משה במישריא דמואב. על ירדנא דיריחו למימר: ב צו את-בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחותם ערים לשבת ומגרש לערים סביבתיהם תתנו ללויים:

— כט"י —

כט לנחל את בני ישראל. שהם ינחילו לה ז ומגרש. רוח מקום חלק חוץ לעיר אותה לכם למחלקותיה: סביב להיות לנוי לעיר, ואין רשאין לבנות

זולק הרקדוק: כ פדהאל בן עמיהוד. כתב מהרי"ב וז"ל לחוד ומפיק שוא עכ"ל פירוש דבריו שהוא מפיק מפני השו"א שבה"א ועיין פרשת בהעלתך מה שכתבנו משמו בתיבת פדהצור ע"ש:

תפסיד רס"ג

אלליואניין. מן נחלת חוזהם קרא יסכנוהא. ואפניה להם חואליהא: (ג) ותפון אלקרא סכנא להם. ואפניתהא. לבהאימהם וסרחם וסאיר חיואנהם: (ד) ואפניה אלקרא. אלתי תעטוהא לאליואניין. מן כארג חאיט אלקריה. אלף דראע מסתדירא: (ה) תים אמסחו מן כארג אלקריה. אלי גהה אלמשרק אלפין דראע. ואלי גהה אלגנוב אלפין דראע. ואלי אלגרב אלפין דראע. ואלי גהה אלשמאל. אלפין דראע ואלקריה פי וסטהא. פדאלך

פקיד ית בני ישראל. ויתנון לליואי. מאחסנת. אחדתהון קרוין למתב. ורוח. לקרויא סחרניהון. תתנון לליואי:

והיו הערים להם לשבת

ומגרשיהם יהיו לבהמתם

ולרכשם ולכל חיתם: ויהון

קרויא. להון למתב. ורוחיהון. יהון לבעירהון ולקנינהון. ולכל חיותהון:

ומגרשי הערים אשר

תתנו ללויים מקיר העיר

וחוצה אלף אמה סביב:

ורוחי קרויא. דתתנון לליואי. מפותל

קרתא ולברא. אלף אמין סחור סחור:

ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים

באמה ואת פאת נגב אלפים באמה ואת

פאת ים | אלפים באמה ואת פאת צפון אלפים

באמה והעיר בתוך זה יהיה להם מגרשי

הערים: ותמשחון מברא לקרתא. ית רוח קדומא תרין אלפין

אמין. וית רוח דרומא תרין אלפין אמין. וית רוח מערבא תרין אלפין

אמין. וית רוח צפונא. תרין אלפין אמין וקרתא במציע. דין יהי להון:

— כס"י —

שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה: פיצד אלפים, הוא גותן להם סביב, ומקום
ג ולכל חיתם. ולכל צרכיהם: ד אלף אמה אלף הפנימיים למגרש והחיצונים לשדות
סביב. ואחריו הוא אומר אלפים באמה, הא
וכרמים:

תפסיד רס"ג

יכון לכם. מקדאר אפניה
אלקרא: (ו) ואלקרא אלדי
תעטוהא לאליואנין. מנהא סת
קרא אלחמא. אלדי תעזולהא.
ליהרב אליהא אלקאתל.
ואציפו אליהא. אתיעין
וארבעין קריה: (ז) פתציר גמיע
אלקרא. אלדי תעטוהם.
תימאניה וארבעין קריה
ואפניתהא: (ח) ואלקרא. אלדי
תעטוהם מן חוז בני אסראיל.
ממן אכיד' כתירא כתירו. ומן
מן אכיד' קלילא קללו. פלועט
כל סבט עלי קדר נחלתה:
(ט) תם כלם אללה מוסי
תכלימא: (י) מר בני אסראיל.

רוחי קרויא: ואת הערים
אשר תתנו ללויים את
שש-ערי המקלט אשר
תתנו לגם שמה הרצח
ועליהם תתנו ארבעים
ושתיים עיר: וית קרויא. דתתנו
לליואי. ית שית קרוי שיזבותא. דתתנו.
למערק לתמן קטולא. ועליהון תתנו.
ארבעין ותרתין קרוין: כל-
הערים אשר תתנו ללויים
ארבעים ושמנה עיר אתהון

ואת-מגרשיהון: כל קרויא. דתתנו לליואי. ארבעין ותמני
קרוין. יתהון וית רוחיהון: והערים אשר תתנו
מאחזת בני-ישראל מאת הרב תרבו ומאת
המעט תמעיטו איש כפי נחלתו אשר ינחלו
יתן מעריו ללויים: וקרויא. דתתנו מאחסנת בני ישראל. מן
סגיא תסגון. ומן זעירי תזערון. גבר. כפום אחסנתיה דיחסנו. יתין

מקרוזיה לליואי: פ **פ** ששיר בספר' **פ** שביעי כשהן מחוברות בסת"י **פ**

(ששי) (שביעי כשהן מחוברות) **ט** וידבר יהוה אל-משה
לאמר: ומליל יי עם משה למימר: דבר אל-בני
ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים

תפסיר רס"ג

וקל להם. אד"א אנתם. גזתם
אלארדן אלי בלד כנעאן:
יא) פאסמו לכם קרא חמא.
יהרב אליה אי קאתל. קתל
נפסא סהוא: יב) פתכון תלך
אלקרא. תחמיה מן אלולי. ולא
יקתל. חתי יקף. בין ידי
אלגמאעה פחכמון עליה
בדיאלד: יג) ואלקרא אלתי
תעזלונהא. סת קרא חמא תכון
לכם: יד) תילאת' מנהא פי עבר
אלארדן. ותילאת' מנהא פי
בלד כנעאן. תכון קרא חמא:

אֶת־הַיַּרְדֵּן אַרְצָה כְּנָעַן:

מליל עם בני ישראל. ותימר להון. ארי
אתון. עברין ית ירדנא לארעא דכנען:

וְהַקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים

עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה לָכֶם

וְנָס שָׂמָּה רֵצַח מְכַה־נַּפֶּשׁ

בְּשִׁגְגָה: ותזמנון לכון קרוין. קרוי

שיזבותא יהון לכון. ויערוק לתמן

קטולא. דיקטול נפשא בשלו: יב) **וְהָיוּ**

לָכֶם הָעָרִים לְמְקַלֵּט מְגָאֵל

וְלֹא יָמוּת הָרֵצַח עַד־עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה

לְמִשְׁפָּט: ויהון לכון קרויא. לשיזבא מגאיל דמא. ולא ימות

קטולא. עד דיקום. קדם פנשתא לדינא: יג) **וְהָעָרִים אֲשֶׁר**

תִּתְּנוּ שֵׁשׁ־עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה לָכֶם: וקרויא דתתנון.

שית קרוי שיזבותא יהון לכון: יד) **אֵת | שְׁלֹשׁ הָעָרִים**

תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ

בְּאַרְץ כְּנָעַן עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה: ית תלת קרויא.

— כס"י —

שנבחרו שלש שנתן יהושע בארץ כנען:
יה את שלש הערים וגו'. אף על פי שבארץ
כנען תשעה שבטים וכאן אינן אלא שנים
וחצי, השנה מנין ערי מקלט שלהם משום
דבגלעד נפשי רוצחים. דכתיב (כוטע ו, ס)
גלעד קרית פועלי און עקבה מדם:

יא) והקרייתם. אין הקריה אלא לשון הזמנה
וכן הוא אומר (בראשית כז, כ) כי הקרה ה'
אלהיה לפני: יב) מגאיל. מפני גואל הדם
שהוא קרוב לנרצח: יג) שש ערי מקלט.
מגיד שאף על פי שהבדיל משה בחייו שלש
ערים בעבר הירדן, לא היו קולטות עד

תפסיר רס"ג

טו) לבני אֶסְרָאֵל. וְלֹאֲלִגְרִיב
 אֲלֹדְכִיל פִּי מֵא בִּינָהֶם. יִהְרַב
 אֵלֶיהָ. כָּל מִן קָתַל נַפְסָא
 סְהוּא: טז) וְאָמַא אֵן כָּאן
 צִרְבָּה. בְּאֵנָא חֲדִיד פְּקַתְלָה
 פְּהוּ קֹאֲתַל יִסְתַּחֲק אֲלִקְתַּל:
 יז) אִו צִרְבָּה בְּחַגְר. מִקְבוּיָן
 מִקְדָּאָר מֵא יְמוֹת בְּהָא פְּקַתְלָה.
 פְּהוּ קֹאֲתַל יִסְתַּחֲק אֲלִקְתַּל:
 יח) אִו צִרְבָּה בְּאֵנָא כִּשְׁב.
 מִקְבוּיָן מִקְדָּאָר מֵא יְמוֹת בְּה

תִּתְנֹן מֵעֲבָרָא לִירְדְנָא. וְיַת תְּלַת
 קְרוּיָא. תִּתְנֹן בְּאַרְעָא דְכַנְעָן. קְרוּי
 שִׁיזְבוּתָא יְהוּיָן: טו) לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְלִגְר וְלִתְוֹשָׁב בְּתוֹכֶם
 תִּהְיִינָה שֵׁשׁ־הָעָרִים
 הָאֵלֶּה לְמִקְלַט לְנוֹס שָׁמָּה
 כָּל־מִכְּהַ־נַּפֶּשׁ בְּשָׂגָה: לְבָנֵי
 יִשְׂרָאֵל. וְלִגְיֹרִיָּא וְלִתְוֹתְבִיָּא דְבִינֵיהוּן.
 יְהוּיָן. שֵׁיִת קְרוּיָא הָאֵלִין לְשִׁיזְבָּא.

לְמַעַרְק לְתַמּוֹן. כָּל דִּיקְטוּל נַפְשָׁא בְּשָׂלוּ: טז) וְאִם־בְּכָלִי
 בְּרִזָּל | הִכְהוּ וַיִּמַּת רֵצַח הוּא מוֹת יוֹמַת הַרְצִיחַ:
 וְאִם בְּמֵאן דְּבְרִזָּל מְחָהִי. וְקַטְלִיָּה קְטוּלָּא הוּא. אֲתַקְטָּלָא יִתְקַטִּיל
 קְטוּלָּא: יז) וְאִם בְּאַבְן יָד אֲשֶׁר־יָמוּת בֵּה הִכְהוּ וַיִּמַּת
 רֵצַח הוּא מוֹת יוֹמַת הַרְצִיחַ: וְאִם. בְּאַבְנָא דְמַתְנַסְפָּא
 בְּיַד דְּהִיָּא כְּמַסַּת דִּימוֹת בֵּה מְחָהִי. וְקַטְלִיָּה קְטוּלָּא הוּא. אֲתַקְטָּלָא
 יִתְקַטִּיל קְטוּלָּא: יח) אִו בְּכָלִי עֵץ־יָד אֲשֶׁר־יָמוּת בּוּ

— כס"י —

לְמַטָּה אִו בְּכָל אַבְּן אֲשֶׁר יָמוּת בֵּה בְּלֹא
 רְאוּת וְגוֹי, לְפִד עַל הָאָמוּרִים לְמַעַלָּה
 שְׁבַהֲוֹרְג בְּמִזִּיד הַכְּתוּב מְדַבֵּר: י) בְּאַבְּן יָד.
 שֵׁיִשׁ בֵּה מְלֹא יָד: אֲשֶׁר יָמוּת בֵּה. שֵׁיִשׁ בֵּה
 שְׁעוֹר לְהַמִּית, כְּתַרְגוּמוֹ. לְפִי שְׁנַאָמֵר (שְׁמוֹת
 כו), יח) וְהִכָּה אִישׁ אֶת רַעְהוּ בְּאַבְּן, וְלֹא נָתַן
 בֵּה שְׁעוֹר, יְכוּל כָּל שְׁהוּא, לְכַף נְאָמֵר אֲשֶׁר
 יָמוּת בֵּה: יח) אִו בְּכָלִי עֵץ יָד. לְפִי שְׁנַאָמֵר
 וְכִי יִכָּה אִישׁ אֶת עֵבְדוֹ אִו אֶת אֲמָתוֹ בְּשִׁבְט
 (שְׁמוֹת כו), יְכוּל כָּל שְׁהוּא, לְכַף נְאָמֵר בְּעֵץ

טו) וְאִם בְּכָלִי בְּרִזָּל הִכְהוּ. אִין זֶה מְדַבֵּר
 בְּהוֹרְג בְּשׁוּגַג הַסְמוּךְ לוֹ, אֲלֹא בְּהוֹרְג בְּמִזִּיד.
 וּבֹא לְלַמֵּד, שְׁהַהוֹרְג בְּכָל דְּבַר צְרִיף שְׁיָהָא
 בּוּ שְׁעוֹר כְּדִי לְהַמִּית, שְׁנַאָמֵר בְּכָלֶם אֲשֶׁר
 יָמוּת בּוּ, דְּמַתְרַגְמִינָן דְּהִיָּא כְּמַסַּת דִּימוֹת
 בֵּיה, חוּץ מִן הַבְּרִזָּל, שְׁגָלוּי וְיָדוּע לְפָנֵי
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהַבְּרִזָּל מִמִּית בְּכָל
 שְׁהוּא אֲפִלוּ מַחֲט, לְפִיכֶף לֹא נָתַנָּה בּוּ תוֹרָה
 שְׁעוֹר לְכַתוּב בּוּ אֲשֶׁר יָמוּת בּוּ. וְאִם תֹּאמֵר
 בְּהוֹרְג בְּשׁוּגַג הַכְּתוּב מְדַבֵּר, הָרִי הוּא אוֹמֵר

תפסיר רס"ג

פקתלה פהו קאתל יסתחק
אלקתל: (ט) ולי אלדס הו
יקתלה אדיא פאגאה בחק:
(כ) ואן דפעה בשנאה. או טרח
עליה שניא. בתעמד פקתלה:
(כא) או צרבה בידה בעדאה
פקתלה. פליקתל אלצארב
קתלא לאנה קאתל. פולי אלדס
יקתלה אדיא פאגאה בחק:
(כב) ואן דפעה בגתה בלא
בגיצה. או טרח עליה. אייה
אניה בלא תעמוד: (כג) או אוקע
עליה. אי חגר כאן בלא תעמד

הִכְהוּ וַיִּמַת רֹצֵחַ הוּא מוֹת

יּוֹמַת הַרֹצֵחַ: או. בְּמִן דְּאָע

דְּמַתְנָסִיב בְּיַד דְּהוּא כְּמַסַּת דְּיִמּוֹת בִּיה
מְחַהֵי וְקַטְלִיה קַטּוּלָא הוּא. אַתְּ קַטְלָא

יִתְקַטִּיל קַטּוּלָא: יט גֵּאל הַדָּם

הוּא יִמִּית אֶת־הַרֹצֵחַ

בְּפַגְעוֹ-בּוֹ הוּא יִמַתְנוּ: גֵּאִיל

דְּמָא. הוּא יִקְטוּל יֵת קַטּוּלָא. כַּד אַתְּחִיב
לִיה מִן דִּינָא הוּא יִקְטַלְנִיה:

ב וְאִם־בְּשִׁנְאָה יִהְדַּפְנוּ אוֹ-

הַשְּׁלִיךְ עָלָיו בְּעֲדִיהָ וַיִּמַת: וְאִם בְּשִׁנְאָה דְּחַהֵי. או רְמָא

עֲלוּהֵי. בְּכַמְנָא וְקַטְלִיה: כא או בְּאִיבָה הִכְהוּ בִידּוֹ וַיִּמַת

מוֹת־יּוֹמַת הַמַּכֵּה רֹצֵחַ הוּא גֵּאל הַדָּם יִמִּית

אֶת־הַרֹצֵחַ בְּפַגְעוֹ-בּוֹ: או בְּדַבְּבוֹ. מְחַהֵי בִידִיה וְקַטְלִיה.

אַתְּ קַטְלָא יִתְקַטִּיל מְחַיָּא קַטּוּלָא הוּא. גֵּאִיל דְּמָא. יִקְטוּל יֵת קַטּוּלָא

כַּד אַתְּחִיב לִיה: כב וְאִם־בְּפִתַע בְּלֹא־אִיבָה הִדְפוּ

אוֹ-הַשְּׁלִיךְ עָלָיו כָּל־כְּלֵי בְּלֹא עֲדִיהָ: וְאִם בְּתַפְיָ

בְּלֹא דְּבָבו דְּחַהֵי. או רְמָא עֲלוּהֵי. כָּל מָאן בְּלֹא כְּמִן לִיה:

כג או בְּכָל־אֶבֶן אֲשֶׁר־יִמּוֹת בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל

— כש"י —

אֲשֶׁר יִמּוֹת בּוֹ. שְׂיָהָא בּוֹ כְּדֵי לְהַמִּית: סמוך לו, ולא הנה לו שהות להזהר עליו:

יט בפגעו בו. אפלו בתוף ערי מקלט: כג או בכל אבן אשר ימות בה. הכהו:

כ בצדיה. כתרגומו, בכמנא. במארב: בלא ראות. שלא ראהו: ויפל עליו. מכאן

אמרו ההורג דרך ירידה גולה, דרך עליה

כז בפתע. באונס. ותרגומו בתפיה שהיה

תפסיר רס"ג

פמאת. והו פי דאלך לים בעדו
לה. ולא טאלב שרה:
כד) פלתחכם אלגמאעה. בין
אלקאתל ובין אלולי. בהדיא
אלאחכאם: כה) ותכ'לץ. אל'
גמאעה הדיא אלקאתל. מן יד
אלולי. ותרדה אלי קריהי חמאה
אלתי הרב אליה ויקים תם.
אלי מות אלאמאם אלכפיר.
אלדי מסח בדהון אלקודס:
כו) פאן הו כרג ען חד קריהי

עֲלִיו וַיִּמָּת וְהוּא לֹא-אוֹיֵב

לוֹ וְלֹא מִבְּקֶשׁ רַעְתּוֹ: או

בְּכָל אֲבָנָא. דְּהִיא פְּמַסַּת דִּימּוּת בְּהַ
בְּלֹא חֲזִי. וּרְמָא עֲלוּהִי וּמִית. וְהוּא לֹא
שְׁנִי לִיה. וְלֹא תָּבַע בְּשִׁתִּיה:

וּשְׁפָטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמֶּכֶּה

וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם עַל

הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה: וַיְדִינוּ

כְּנִשְׁתָּא. בֵּין מְחִיא. וּבֵין גֹּאֵל דְּמָא. עַל

דִּינִיָּא הָאֵלִין: כה) וְהָעֵילוּ הָעֵדָה אֶת-הָרֵעַח מִיַּד

גֹּאֵל הַדָּם וְהָשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל-עִיר מְקַלְטוֹ

אֲשֶׁר-נָס שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד-מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

אֲשֶׁר-מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: וַיִּשְׁיִבּוּן כְּנִשְׁתָּא יַת

קְטוּלָא. מִיַּד גֹּאֵל דְּמָא. וַיְתִיבוּן יְתִיָּה כְּנִשְׁתָּא. לְקָרִית שִׁיבּוֹתִיָּה

דְּעָרָק לְתַמְנָן. עַד דִּימּוּת כְּהֵנָּא רַבָּא. דְּרַבִּי יְתִיָּה בְּמִשַׁח

קוּדְשָׁא: כו) וְאִם-יֵצֵא יֵצֵא הָרֵעַח אֶת-גְּבוּל עִיר

— כס"י —

הוא. שלא פרש מי משחו, אלא כמו אשר
משחו המושח אותו בשמן הקודש. ורבותינו
דרשוהו במסכת מכות (יב, ג) לראיית דבר,
ללמד שאם עד שלא נגמר דינו מת כהן
גדול ומנו אחר תחתיו ולאחר מכאן נגמר
דינו, חוזר במיתתו שלשני, שנאמר אשר
משח אותו, וכי הוא משחו לפהן או הפהן
משח אותו, אלא להביא את הנמשח בימיו

אינו גולה: ככ עד מות הכהן הגדול. שהוא
בא להשרות שכינה בישראל ולהאריך
ימיהם, והרוצח בא לסלק את השכינה
מישראל ומקצר את ימי החיים. אינו כדאי
שיהא לפני כהן גדול. דבר אחר לפי שהיה
לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו
לישראל בחייו: אשר משח אותו בשמן
הקודש. לפי פשוטו מן המקראות הקצרים

זלק הרקדוק: כה) וישב בה. תיבת וישב לעיל כי השופר ביו"ד בכל הספרים:

תפסיר רס"ג

חמאה. אלתי הרב אליהא:
 (כו) פוגדה אלולי. כארג ען חד
 קריהי חמאה. פקתלה. פלא
 תיאר לה: כח) כל יגלס פי
 קריהי חמאה. אלי מות
 אלאמאם אלכפיר. ובעד
 מותה. ירגע אלי ארץ חוזה:
 (כט) פתכון הדיה לכם חכם עלי
 מר אגיאלכם פי גמיע
 מסאכנכם: ל) כל מן קתל נפסא
 עאמדיא. פבקול שאהדין
 אקתלה ואמא שאהד ואחד.
 פלא ישחד עליה פיקתל:

מקלטו אשר ינוס שמה:
 ואם מפק יפוק קטולא. ית תחום קרית
 שיזבותיה. דיערוק לתמן: כו ומצא
 אתו גאל הדם מחוץ
 לגבול עיר מקלטו ורצח
 גאל הדם את הרצח אין
 לו דם: וישבח יתיה גאיל דמא.
 מברא. לתחום קרית שיזבותיה. ויקטול.
 גאיל דמא ית קטולא. לית ליה דם:
 כח פי בעיר מקלטו ישב

עד-מות הפהן הגדל ואחרי-מות הפהן הגדל
 ישוב הרצח אל-ארץ אחזתו: ארי בקרית שיזבותיה
 יתיב. עד דימות פהנא רבא. ובתר דימות פהנא רבא. יתוב קטולא.
 לארע אחסנתיה: כט והיו אלה לכם לחקת משפט
 לדרתיכם בכל מושבתיכם: ויהו אלין לכון. לגזירת
 דין לדריכון. בכל מותבניכון: ל כל-מכה-נפש לפי עדים
 ירצח את-הרצח ועד אחד לא-יענה בנפש
 למות: כל דיקטול נפשא. לפום סהדין. יקטול ית קטולא.

— כס"י —

שמחזירו במיתתו: כו אין לו דם. הרי הוא
 כהורג את המת שאין לו דם: כט בכל
 מושבתיכם. למד שתהא סנהדרין קטנה
 נוהגת בחוצה לארץ כל זמן שנוהגת בארץ
 ישראל: לכל מכה נפש וגוי. הבא להרגו
 על שהכה את הנפש: לפי עדים ירצח.

תפסיר רס"ג

וְסִהִיד חֹדֶּה לֹא יִסְהִיד בְּאַנֶּשׁ לְמַקְטֵל:
 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנַפְשׁ
 רֵצַח אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת
 כִּי־מוֹת יוֹמֵת: וְלֹא תִקְבְּלוּן מִמוֹן
 עַל אֲנֶשׁ קָטוֹל. דִּהוּא חַיִּיב לַמִּמָּתָה אָרִי
 אֶת־קִטְלָה יִתְקַטֵּיל: לֵב וְלֹא־תִקְחוּ
 כֹּפֶר לְנוֹס אֶל־עִיר מְקַלְטוֹ
 לָשׁוּב לַשַּׁבָּת בְּאֶרֶץ

(לא) ולא תאכידו דיה ען נפס
 קאתל. יגב עליה אלקתל. אלא
 יקתל קתלא: לב) ולא תאכידו
 מנה איצא דיה. לתהרבוה
 אלי בעץ קרא אלקמא. ליעוד
 ויסקן אלבלה. בעד מות
 אלאמאם: לג) ולא תדנסו
 אלבלה. אלדי אנתם פיה. לאן
 אלדם ידנסה ולא יגפר לכם.
 ען אלדם אלדי ספך
 פיה. אלא בדם סאפכה:

עַד־מוֹת הַכֹּהֵן: וְלֹא תִקְבְּלוּן מִמוֹן. לְמַעַרְק לְקָרִית שִׁיבוֹתִיָּה.
 לַמִּתָּב לַמִּתָּב בְּאֶרְעָה. עַד דִּימוֹת כְּהֵנָּה: לֵב וְלֹא־תַחְנִיפוּ
 אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הִדָּם הוּא יַחְנִיף
 אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא־יִכְפֹּר לָדָם אֲשֶׁר
 שָׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדָם שָׁפְכוּ: וְלֹא תַחְיִבוּן יֵת
 אֶרְעָה. דִּאתוֹן בַּהּ. אָרִי דְמָא. הוּא מַחִיב יֵת אֶרְעָה. וְלֹא־אֶרְעָה
 לֹא מִתְכַּפֵּר. עַל דָּם זָכָאֵי דִאתֵאשֵׁד בַּהּ. אֵלְהִין בְּדָם אֲשֵׁדִיָּה:

— כ"י —

היה, כאשר תאמר שוב על מי ששב כֶּבֶר,
 ומול על מי שִׁמְל כֶּבֶר, בן תאמר לנוס על מי
 שָׁנַס כֶּבֶר, וקורוהו נוס כְּלוֹמֵר מְבָרַח. וְאִם
 תאמר לנוס לְבָרוּחַ, ותפְרֹשֶׁהוּ לא תִקְחוּ כֹפֶר
 לְמִי שֵׁישׁ לוֹ לְבָרוּחַ לְפָטְרוֹ מִן הַגְּלוּת, לא
 ידַעְתִּי הֵיכָן יֵאמֵר לָשׁוּב לַשַּׁבָּת בְּאֶרֶץ הָרִי
 עֲדִין לא נָס וּמַהִיכֵן יָשׁוּב: לֵב וְלֹא תַחְנִיפוּ.
 וְלֹא תַרְשִׁיעוּ, כְּתַרְגוּמוֹ וְלֹא תַחְיִבוּן:

שיעידו שבמזיד ובהתראה הרגו: לא ולא
 תִקְחוּ כֹפֶר. לא יפטר בממון: לֵב וְלֹא תִקְחוּ
 כֹּפֶר לְנוֹס אֶל עִיר מְקַלְטוֹ. לְמִי שָׁנַס אֶל
 עִיר מְקַלְטוֹ שֶׁהָרַג בְּשׁוּגָג אֵינּוּ נִפְטָר מִגְּלוּת
 בְּמִמוֹן לְתֵן כֹּפֶר לָשׁוּב לַשַּׁבָּת בְּאֶרֶץ בְּטָרָם
 יְמוֹת הַכֹּהֵן: לְנוֹס. כְּמוֹ לָנֶס, כְּמוֹ (מִיכָה ז, ח)
 שׁוֹבֵי מִלְחָמָה, שָׁשׁבוּ מִן הַמִּלְחָמָה, וְכֵן (פְּנִיחַ
 ג, יח) נוֹגֵי מִמוּעֵד, וְכֵן (יְחֹשֵׁעַ ה, ט) כִּי מְלִים

זֶלֶק הַדְּקָדוּק: אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת. ה"ג בתרגום אונקלוס דהוא חייב לממת בספרים
 כ"י, ול"ג למקטל דאפשר להיות פועל יוצא והוא היפך הכוונה:

תפסיר רס"ג

לד) ולא תנגסו אלבלד. אלד"י
 אנתם מקימין פיה. אלד"י נורי
 סאפן פיה. פאני אללה. נורי
 סאפן. פי מא בין בני אסראיל:
 לו א) ת"ם תקד"ם. רויסא אבא
 עשירד' בני גלעד אבן מכיר
 אבן מנשה. מן עשאייר בני
 יוסף. וקאלו בין ידי מוסי'
 ואלאשראף. רויסא אבא בני
 אסראיל: ב) וקאלו, אן אללה
 אמר סיידנא. באן יעטא אלבלד
 נחלה. באסהם לבני אסראיל.
 ואמרה איצ"א. באן ידפע נחלה'
 צלפחד אכניא אלי' בנאתה:

לד וְלֹא תִטְמֵא אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ
 אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי
 אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: וְלֹא תִסְאַבּוּן יְת אַרְעָא.

דאתון יתבין בה. דשכינתי שריא בגוה.
 ארי אנא יי. שכינתי שריא. בגו בני

ישראל: פ **שבע** בספרי תימן **שבעי**

לו וַיִּקְרְבוּ רֵאשֵׁי הָאָבוֹת
 לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גִלְעָד

בן־מכיר בן־מנשה ממשפחת בני יוסף
 וידברו לפני משה ולפני הנשאים ראשי

אבות לבני ישראל: וקריבו רישי אבהתא. לזרעית בני
 גלעד בר מכיר בר מנשה. מזרעית בני יוסף. ומלילו. קדם משה וקדם

רברביא. רישי אבהתא לבני ישראל: ב ויאמרו את־אדני

צוה יהוה לתת את־הארץ בנחלה בגורל
 לבני ישראל ואדני צוה ביהוה לתת

את־נחלת צלפחד אחינו לבנתיו: ואמרו. ית רבוני

פקיד יי. למתן ית ארעא באחסנא. בעדבא לבני ישראל. ורבוני
 אתפקד במימרא די. למתן. ית אחסנת. צלפחד אחונא לבנתיה:

— רס"י —

לד אשר אני שכן בתוכה. שלא תשכינו אותי בטמאתה: כי אני ה' שכן בתוך בני
 ישראל. אף בזמן שהם טמאים שכינה ביניהם:

תפסיר רס"ג

ג) פנכ'אף אן יצרן נסאא. לואחד מן אסבאט בני אסראיל. פתנקין חצתהן מן נחלה אבאינא. ותואד עלי חצה אלסבט. אלדי יתוונגן מנה. ויפון סהם נחלתנא מנכוצא: ד) ולו חתי יואפי סנה אלאלאק לבני אסראיל. לבקית חצתהן מזאדה. עלי חצה אלסבט. אלדי יתוונגן מנה. ונאקצה מן חצתנא: ה) פאמר מוסי בני אסראיל. ען קול אללה קאילא. נעמא קאל סבט ולד יוסף: ו) הדיא אלאמר אלדי אמר אללה. פי

וְהָיוּ לְאֶחָד מִבְּנֵי שְׁבֻטֵי
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרָעָה
נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ
וְנוֹסֵף עַל נַחֲלַת הַמָּטָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגְרַל
נַחֲלָתָנוּ יִגְרָע: וַיְהוּן. לְחַד. מִבְּנֵי
שְׁבֻטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים. וְתַתְּמַנַּע
אֲחֻסְנַתְהוֹן מֵאֲחֻסְנַת אֲבֹתֵנָא. וְתַתְּוֹסֵף.
עַל אֲחֻסְנַת שְׁבֻטָא. דִּיהוּן לְהוֹן. וּמַעֲדַב
אֲחֻסְנַתְנָא יַתְּמַנַּע: וְאִם־יִהְיֶה
הַיֵּבֶל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסֶפֶה נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת
הַמָּטָה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מַטֵּה
אֲבֹתֵינוּ יִגְרָע נַחֲלָתָן: וְאִם יְהִי יוֹבֵילָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל.
וְתַתְּוֹסֵף אֲחֻסְנַתְהוֹן. עַל אֲחֻסְנַת שְׁבֻטָא. דִּיהוּן לְהוֹן. וּמֵאֲחֻסְנַת שְׁבֻטָא
דְּאֲבֹתֵנָא. תַתְּמַנַּע אֲחֻסְנַתְהוֹן: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף
דְּבָרִים: וּפְקִיד מֹשֶׁה יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל מִמְרָא דִּי לְמִימַר. יְאוּת.
שְׁבֻטָא דְּבְנֵי יוֹסֵף מִמְלִין: וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־עָוָה יְהוָה

— כס"י —

ל' נוסף על נחלת המטה. שהרי בנה יורשה והבן מתחס על שבט אביו: וְאִם יְהִי הַיֵּבֶל. מכאן היה רבי יהודה אומר עתיד היובל שיפסוק: וְאִם יְהִי הַיֵּבֶל. על נחלת המטה אשר תהיינה להם:

זולק הרקדוק: וְאִם־יִהְיֶה הַיֵּבֶל. בקצת תיגאן ג"כ נמצא פסיק וברובם אינו:

תפסיר רס"ג

חכם בנאת צלפחד. אן יתזווגן
 למן חסן ענדקו. לכן יפון מן
 עשירה סבט אביהו: ז) חתני
 לא תדור תדיה אלנחלה לבני
 אסראיל. מן סבט אלי סבט,
 אלא ילזם כל סבט מנהם נחלה
 אבאיה: ח) וכדיא חכם כל בנת
 תרת' נחלה. מן בעץ עשירה
 סבט אביהא תכון זוגה. לפי
 ירת' כל סבט מנהם נחלה
 אבאיה: ט) ולא תדור אייה'
 נחלה פאנת. מן סבט אלי סבט
 אכיר. כל ילזם כל סבט. מן בני
 אסראיל נחלתה: י) פצנען
 בנאת צלפחד. כמא אמר

לְבָנוֹת צֶלְפָּחַד לֵאמֹר לְטוֹב
 בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים
 אֵד לְמִשְׁפַּחַת מִטֵּה אֲבִיהֶם
 תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים: דִּין פִּתְגָמָא
 דְּפִקִּיד יי. לבנת צלפחד למימר. לדתקין
 בעיניהון יהוין לנשין. ברם. לזרעית.
 שבטא דאבוהון יהוין לנשין: ז) וְלֹא־
 תִּסַּב נַחֲלָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִמִּטֵּה אֶל־מִטֵּה כִּי אִישׁ
 בְּנַחֲלַת מִטֵּה אֲבִתּוֹ יִדְבְּקוּ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְלֹא תִסָּחַר אַחְסָנָא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשְׁבֹּטָא
 לְשֹׁבֵטָא. ארי גבר. באחסנת שבטא דאבהתוהי. ידבקון בני ישראל:
 ח) וְכֹל־בֵּית יִרְשֶׁת נַחֲלָה מִמִּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְאֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת מִטֵּה אָבִיָּה תִהְיֶה לְאִשָּׁה
 לְמַעַן יִירְשׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אֲבִתּוֹ:
 וְכֹל בְּרֵתָא יִרְתֵּת אַחְסָנָא. מִשְׁבֹּטָא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל. לְחַד. מְזֻרְעִית.
 שֹׁבֵטָא דְּאֲבוּהָא תְּהִי לְאִתּוּ. בְּדִיל. דְּיִירְתּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. גְּבַר אַחְסָנַת
 אֲבִהָתוּהִי: * ט) וְלֹא־תִסַּב נַחֲלָה מִמִּטֵּה לְמִטֵּה אַחֵר
 כִּי־אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מִטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְלֹא
 תִסָּחַר אַחְסָנָא. מִשְׁבֹּטָא לְשֹׁבֵטָא אַחֲרָנָא. ארי גבר באחסנתיה.
 ידבקון. שבטא דבני ישראל: ז) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה

ישע עתהלים עפניר עכאן.

— כש"י —

ח) וְכֹל בֵּית יִרְשֶׁת נַחֲלָה. שלא דיה בן לאביה:

תפסיר רס"ג

אללה מוסי' יא) פצארתא מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנאת צלפחד. נסאא לבני אעמאמקן: יב) מן עשירה סבט מנשה אבן יוסף צארן נסאא. פכאנת נחלתהן. לעשירה סבט אביהן: יג) הדיא אלוצאיא ואלאחכאם אלתי אמר מוסי' אלי בני אסראיל פי בידאת מואב. עלי ארדן יריחא:

בֵּן עֲשׂוּ בָנוֹת צֶלְפָּחֵד:

כְּמֵא דְפִקִּיד יִי יֵת מִשָּׂהּ בֵּן עֲבָדָא בְּנַת צֶלְפָּחֵד: מפטיד

וְתֵהִינָה מַחְלָה תְּרֻצָּה

וְחֻגְלָה וּמַלְכָּה וְנוֹעָה בָּנוֹת

צֶלְפָּחֵד לְבָנֵי דְדִיָּהֶן לְנָשִׁים:

וְהוּאָה מַחְלָה תְּרֻצָּה. וְחֻגְלָה וּמַלְכָּה. וְנוֹעָה בְּנַת צֶלְפָּחֵד. לְבָנֵי אַחֵי אַבְוֵהוֹן לְנָשִׁין:

מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי-מְנַשֶּׁה בֶּן-יוֹסֵף הֵיוּ לְנָשִׁים

וְתֵהִי נַחֲלָתָן עַל-מַטֵּה מִשְׁפַּחַת אַבְיָהֶן: מְזַרְעֵית.

בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּר יוֹסֵף הוּאָה לְנָשִׁין. וְהָת אַחְסַנְתְּהוֹן. עַל שִׁיבַט זְרַעִית

אַבְוֵהוֹן: אֵלֶּה הַמְּצֹוֹת וְהַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה

יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב

עַל יַרְדֵּן יְרִיחוֹ: אֵלֶּיךָ פִּקֹּדֵיָא וְדִינֵיָא. דְּפִקִּיד יִי. בְּיַד דְּמֹשֶׁה לְוֹת

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּמִישְׁרֵיָא דְּמוֹאָב. עַל יַרְדֵּנָא דְּיְרִיחוֹ: פ פ פ

קלב פיסוקים סימן בלק

סכום הפיסוקים שלספר אלף ומאתים ושמנים ושמונה אפרח סימן. וחציו והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח. ופרשיותיו עשרה, י"י בדד ינחנו סימן. וסדריו ל"ב, ל"ב טהור ברא לו אלהים סימן. ופרקיו ל"ו, ל"ו חכמו ישכילו זאת סימן. מנין הפתוחות שנים ותשעים והסתומות ששים ושש, הכל מאה וחמשים ושמנה פרשיות, אני חלק"ך ונחלתך סימן.

— רש"י —

יא מחלה תרצה וגי'. כאן מנאן לפי גדלתן זו מזו בשנים ונשאנו כסדר תולדותן, ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן ומגיד ששקולות זו כזו: חסלת פרשת מסעי

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאָמְרִים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמִשְׁחַ עֲבָדוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמ)

הפטרה דאלה מסעי למנהג הבלדי

בישעיה סימן א

חֲזוֹן יִשְׁעֵיהוּ בֶן-אֲמוּן אֲשֶׁר חָזָה עַל-יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם בְּיָמָיו עֲזִיבָהּ יוֹתָם אֶחָז יַחְזִקֶיהוּ מַלְכֵי
יְהוּדָה: נְבוֹאָתָה, יִשְׁעִיהָ בֶר אֲמוּן. דְּאֵתְנַבֵּי. עַל אֲנָשׁ יְהוּדָה, וַיִּתְּבִי
יְרִשָׁלַם. בְּיָמָיו עֲזִיבָהּ יוֹתָם. אֶחָז יַחְזִקֶיהָ, מַלְכֵיָא דְבֵית יְהוּדָה: ב שָׁמְעוּ
שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי יְהוּה דְּבַר בְּנִים גְּדֻלָּתִי וְרוֹמְמַתִּי
וְהֵם פִּשְׁעוּ בֵּי: שָׁמְעוּ שָׁמַיָא דְזַעוּ, כַּד יְהִבִּית אֹרְיִתִי לְעַמִּי. וְאֶצִּיתִי
אֶרְעָא דְאֵתְרִגִּיפְתָּ, מִן קַדָּם פְּתַגְמִי. אֲרִי יֵי, מְלִיל. עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל
קָרִיתִי לְהוֹן בְּנִין, חֲבִיבֵתְנֹן וַיִּקְרַתְנֹן. וְאֲנֹן, מְרַדּוּ בְּמִימְרֵי: ג יָדַע
שׁוֹר קִנְהוּ וְחֲמֹר אֲבוּס בְּעַלְיוּ יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא
הִתְבּוֹנֵן: יָדַע תּוֹרָא, זְבִנְיָה. וְחֲמָרָא, אֲרִיא דְמְרוּהִי. יִשְׂרָאֵל, לֹא אֵילֶף
לְמַדַּע דְּחִלְתֵּי. עַמִּי, לֹא אֶסְתַּבֵּל לְמַתְּב לְאֹרְיִתִי: ד הוּי | גוּי חֲטָא
עִם כְּבֹד עֹן זָרַע מְרַעִים בְּנִים מִשְׁחִיתִים עֲזָבוּ אֶת-יְהוּה
נֶאֱעוּ אֶת-קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל נִזְרוּ אֶחָז: וי על דְּאֵתְקִרְיָאוּ עִם
קְדִישׁ, וְחֲטוּ. כְּנִשָּׂא בְּחִירָא, אֶסְגִּיָּאוּ חוֹבִין. אֶתְפְּנִיו בְּזַרְעָא רְחִימָא,
וְאֲבִאִישׁוּ. וְאֵתְאָמַר לְהוֹן בְּנִין חֲבִיבִין, וְחֲבִילוּ אֹרְחֵתְהוֹן. שְׁבִקוּ, יִת
פְּלַחְנָא דֵּי. קִצּוּ, בְּדַחֲלַת קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל. בְּדִיל עוֹבְדֵיהוֹן בִּישְׁיָא
אֶסְתַּחֲרוּ, וְהוּוּ לְאַחְרָא: ה עַל-מָה תְּכּוּ עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרְהָ
כָּל-רֹאשׁ לְחַלִּי וְכָל-לֵבב דֵּי: לֹא מִסְתַּכְּלִין לְמִימַר, עַל מָא

לְקִנְיָא. עוּד, מוֹסְפִין לְמַחְשֵׁי. לָא אָמְרִין. מְדִין, כָּל רִישׁ מְרַע. וְכָל לֵב,
 דְּוִי: **מִכְּפֵר־רֶגֶל וְעַד־רֹאשׁ אֵין־בוּ מָתָם פְּצַע וְחַבּוּרָה**
וּמִכְּפֵה טְרִיָּה לֹא־זָרוּ וְלֹא חֲפָשׁוּ וְלֹא רִכְכָּה בְּשָׁמּוֹן: מִשְׁאָר
 עָמָא וְעַד רִישׁ־יָא, לִית בְּהוֹן דְּשָׁלִים בְּדַחְלָתִי. בְּלֵהוֹן, סָרְבִין וּמְרַדִין.
 אַתְּגַעְלוּ בְּחוּבִין, כְּמַחָא מְרַסְסָא. לָא שְׁבָקִין מְזוֹדְנָהוֹן, וְלֹא מַחְמַדִין
 לְתִיבְתָא. וְאָף לָא זְכוּן לְהוֹן, לֵאגְנָא עֲלֵיהוֹן: **אֲרִיצְכֶם שְׁמָמָה**
עָרִיכֶם שְׂרָפוֹת אֵשׁ אֲדַמְתְּכֶם לְנִגְדְּכֶם זָרִים אֲכֻלִים
אֲתָה וּשְׁמָמָה כְּמַה־פְּכַת זָרִים: אֲרַעְכוּן צְדִיא. קְרוּיְכוּן, יְקִידַת
 נוּר. אֲרַעְכוּן. לְקַבְלְכוּן, עֲמַמְיָא מַחְסְנִין יִתָּה. וּבְחוּבִיכוּן, צְדִיאֵת מְנֻכוּן.
 אַתְחַלְפַת, וְהוּת לְנִכְרָאִין: **וְנוֹתְרָה בֵּת־צִיּוֹן כְּסֻכָּה בְּכֶרֶם**
כְּמַלּוּנָה בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה: וְאַשְׁתְּאַרְת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן
 כְּמַטְלָתָא בְּכַרְמָא, בְּתַר דְקַטְפוּהִי. כְּעַרְסַל מְבַתּוּתָא בְּמַקְטָיָא, בְּתַר
 דְאַבְעִיּוּהִי. כְּקַרְתָּא, דְצִירִין עֲלֵה: **לוּלִי יְהוּה עֲבָאוֹת הוֹתִיר**
לָנוּ שָׂרִיד כְּמַעַט כְּסוּדָם הֵיִינוּ לְעַמּוּרָה דְמִינוּ: אֵלוּ לָא פּוֹן,
 מוֹתַר טוּבִיָּה דִי צְבָאוֹת. אִשְׁאֵר לָנָא שִׁיזְבָּא, כְּרַחְמוּהִי. אֵית עֲמָנָא חוּבִין
 דְכַאֲנָשׁ סְדוּם, פּוֹן אֲבַדְנָא. וּכְתִבִי עַמּוּרָה, אִשְׁתִּי־צִינָא: **שְׁמַעוּ**
דְּבַר־יְהוּה קְצִינֵי סְדוּם הֵאֲזִינוּ תוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עִם עַמּוּרָה:
 קְבִילוּ פַתְגָּמָא דִי שְׁלַטְוִנְיָא דְעוּבְדִיהוֹן בִּישׁוּן, כְּשִׁלְטוֹנֵי סְדוּם. אִצִּיתוּ,
 לְאוּרִיתָא דְאַלְהֵנָא. עָמָא דְעוּבְדִיהוֹן דְמוּן, לְעַם עַמּוּרָה: **לָמָּה לִי**
רַב־זְבָּחִיכֶם יֹאמֵר יְהוּה שְׁבַעְתִּי עֲלוֹת אֵילִים וְחֵלֶב
מְרִיאִים וְדָם פָּרִים וּכְבָשִׁים וְעֵתוּדִים לֹא חִפְצָתִי: לָא
 רַעּוּא קְדָמִי בְּסִגִּיאוֹת נִכְסַת קְדֻשִׁיכוּן, אָמַר יי. מַסַּת עֲלוֹת דְכַרִין, וְתַרְב
 פְּטִימִין. וְדָם תּוֹרִין וְאִמְרִין: וְגַדִין דְכַאֲלִין לָא רַעּוּא קְדָמִי, בְּהוֹן: **כִּי**
תִּבְאוּ לְרֹאוֹת פָּנַי מִי־בִקֶּשׁ זֹאת מִיְדְּכֶם רָמַס חֲצָרִי:

דאתון אתון, לאתחזא קדמי. מן תבע דא מידכון, למיתי. לא תדושון,
 עזרתי: ^{יג} לא תוסיפו הביא מנחת-שוא קטרת תועבה
 היא לי חדש ושבֿת קרא מקרא לא-אוכל און ועצרה:
 לא תיספון. לאיתאה, מנחא אַניסא. קרבן מרחק. הוא, קדמי. ירחין
 ושבין, פנישא אתון מתפנשין. לא שבקין חוביכון לקבלא צלותכון,
 בעדן פנישתכון: ^{יד} חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי
 לטרח נלאיתי נשא: ירחיכון ומועדיכון, רחיק מימרי. הו קדמי,
 לרחיק. אסגיתי, למשבק: ^{טו} ובפרשיכם פפיכם אעלים עיני
 מכם גם כִּי-תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים
 מלאו: וכד בהניא פרסין ידיהון לצלאה עליכון מסליקנא אפי שכינתי,
 מנכון. ואף פד אתון מסגן לצלאה לא רעוא קדמי, לקבלא צלותכון.
 מדידיכון, דם זבאי מלין: ^{טז} רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם
 מנגד עיני חדלו הרע: תובו לאוריתי, אדפו מחוביכון. אעדו.
 בישות עובדיכון, מקביל מימרי. אתמנעו, מלאבאשא: ^{יז} למדו
 היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו
 אלמנה: אילפו לאיטבא. תבעו דינא, זכו דאניס. דינו, דין יתמא.
 עבדו, קבילת ארמלתא: ^{יח} לכו־נא ונוכחה יאמר יהוה
 אם־יהיו חטאיכם בשנים בשלג ילפינו אם־יאדימו
 כתולע פצמר יהיו: בכין פד תתובון לאוריתא תבעון מן קדמי
 ואעביד בעותכון, אמר יי. אם יהון חוביכון פתימין בצבענין, בתלגא
 יחרון. אם יסמקון פזהוריתא, פעמר נקי יהון: ^{יט} אם־תאבו
 ושמעתם טוב הארץ תאכלו: אם תיבון, ותקבלון למימרי.

זולק הדקדוק: ^{טו} רע מעלליכם. השוא שבלמ"ד נח, כי אין געיא בעי"ן: ^{טז} לכו נא. בתביר
 גם בירושלמיים וכ"ד גדול:

טובא דארעא, תיכלון: כ ואס-המאנו ומריתם תרב תאכלו
 כי פי יהוה דבר: ואס תסרבון, ולא תקבלון למימרי. בחרב סנאה,
 תתקטלון, ארי במימרא דיי, גזיר כן:
 (גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל):
 (פרקנא. יי צבאות, שמייה, קדישא, דישראל):
 על דא יתברך וישתבח, שמא רבא קדישא. די לעילא, חיא וקימא, מברך הוא לעלם,
 ולעלמי עלמיא:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה
 בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה,
 במשה עבדו, וב ישראל עמו. ובנביאי האמת והצדק: (אמ)

הפטרה דאלה מסעי למנהג השאמי

בירמיה סימן ב'

שמעו דבר יהוה בית יעקב וכל משפחות בית
 ישראל: קבילו פתגמא דיי, בית יעקב. וכל זרעית, בית
 ישראל: כ פה | אמר יהוה מה-מצאו אבותיכם ב עול כי
 רחקו מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו: פדנן, אמר יי. מא
 אשכחו אבהתכון במימרי, שקר. ארי אתרחקו, מדחלתני. וטעו, בתר
 טעותא, והו ללמא: ג ולא אמרו אייה יהוה המעלה אתנו
 מארץ מצרים המוליך אתנו במדבר בארץ ערבה
 ושוחה בארץ ציה וצלמות בארץ לא-עבר בה איש

זלק הדקדוק: ג ולא אמרו. בזקף ולא בפשטא, וכן הוא בכ"ד גדול:

וְלֹא־יֵשֵׁב אָדָם שָׁם: וְלֹא אָמְרוּ. נִדְחַל מִן קָדָם יי. דְּאָסִיק יִתְנָא,
 מֵאָרְעָא דְמִצְרַיִם. דְּדַבֵּר יִתְנָא, בְּמִדְבָּרָא. בְּאָרְעַ מִיִּשְׂרָאֵל וְחֲרוֹבֵי בְּאָרְעַ
 צְדִיָּא, וְטוּלֵי מוֹתָא. בְּאָרְעַ. דְּלֹא עָדָא בְּהַ, אֲנָשׁ. וְלֹא אֶתְוֹתַב אֲנָשׁא,
 תַּמּוּן: ^ד וְאֲבִיָּא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הַכְּרָמִל לֶאֱכֹל פְּרִיָּהּ
 וְטוֹבָהּ וְתִבְאוּ וְתִטְמְאוּ אֶת־אֶרְצִי וְנִחַלְתִּי שְׁמִתְסִם
 לְתוֹעֵבָה: וְאֵעִילִית יִתְכוּן לְאָרְעָא דִּישְׂרָאֵל, דְּהָת מִנְצַבָּא בְּכַרְמִלָּא.
 לְמִיכַל אֲבָהּ, וְטוֹבָהּ. וְעֵלְתוּן, וְסֵאִיבְתוּן יִת אָרְעַ בֵּית שְׂכִינְתִּי. וְאֲחִסְנְתִּי,
 שְׁוִיתוּן לְפִלְחָן טְעוֹתָא: ^ה הַכְּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אִיָּהּ יְהוָה וְתַפְשִׁי
 הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהִרְעִים פִּשְׁעוּ בִּי וְהִנְבְּאִים נִבְּאוּ
 בְּבַעַל וְאַחֲרֵי לֹא־יִוָּעְלוּ הֵלְכוּ: כְּהֲנִיָּא. לֹא אָמְרוּ, נִדְחַל מִן קָדָם
 יי. וּמִלְפִי אוֹרִיתָא, לֹא אֵילְפוּ לְמַדְעַ דְּחַלְתִּי. וּמִלְכִיָּא, מְרֻדוּ בְּמִימְרֵי.
 וּנְבִיִי שְׁקֵרָא, מִתְנַבְּן בְּשׁוֹם טְעוֹתָא. וּבְתַר דְּלֹא יְהִנוּן לְהוּן, אֲזִלוּ: ^ו לְכֹן
 עַד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי בְּנִיכֶם אָרִיב: בְּכִין.
 אֲנָא עֵתִיד לְאֶתְפָּרְעָא מִנְכוּן, אָמַר יי. וּמִן בְּנֵי בְּנִיכּוֹן דְּאִם יַעֲבְדוּן
 כְּעוֹבְדֵיכּוֹן, אֲנָא עֵתִיד לְאֶתְפָּרְעָא: ^ז כִּי עֲבָרוּ אִיִּי כְּתִיִּים וְרָאוּ
 וְקִדְר שְׁלַחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מְאֹד וְרָאוּ הֵן הִיְתָה כְּזֹאת: אָרִי
 עִיבְרוּ. לְנִגּוֹת כְּתָאִי, וְחִזּוּ. וְלְמִדִּינַת עֲרַבָּאִי. שְׁלַחוּ וְאִסְתַּכְּלוּ, לְחַדָּא. וְחִזּוּ
 עַמְמִיָּא דְגָלּוּן מִכְּרָד לְכַרְד, וּמִמְדִּינָא לְמִדִּינָא. נְטִלִין יִת טְעוֹתֵהוּן,
 וּמִבְּלִין לְהוּן עֲמָהוּן. וּבְאַתֵּר דְּאֲנוּן שְׂרָן, פְּרַסִין יִת מִשְׁכַּנְיָהוּן. וּמִקִּימִין יִת
 טְעוֹתֵהוּן, וְסִגְדִין לְהוּן. אִידָא הִיא אֲמָא וְלִישָׁן דְּעַבְדַּת כְּוֹתְכוּן, בֵּית
 יִשְׂרָאֵל: ^ח הֵהִימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי
 הִמִּיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל: הָא עַמְמִיָּא, לֹא שְׁבִקוּ פִלְחָן טְעוֹתָא.
 וְאֲנוּן טְעוּן, דְּלִית בְּהוּן צְרוּךְ. וְעַמִּי שְׁבִקוּ פִלְחָנִי, דְּבַדְלִיָּה אֲנָא מִיִּתִי
 עֲלֵיהוּן יִקְרָא. וְאֲזִלוּ, בְּתַר דְּלֹא יְהִנוּן לְהוּן: ^ט שְׁמוֹ שְׁמַיִם עַל־זֹאת

זֶלְק הַדְּקוּק: וְהִתְבּוֹנְנוּ. הַה"א גַּעִי:

וְשִׁעְרוֹ חֲרָבוֹ מְאֹד נְאֻם־יְהוָה: אֶת־אֲבָלוֹ שְׂמִיָּא, עַל פְּדִיָּן. עַל
 אֶרֶץ דִּישְׂרָאֵל, דְּעֵתִידָא לְמַחְרַב. וְעַל טוֹר בֵּית מִקְדָּשָׁא, דְּעֵתִיד
 לְאַצְטַדָּאָהּ. וְעַל עוֹבְדֵי בִישׁוּן, דְּעַבְדוּ עִמִּי לְחָדָא, אָמַר יי: **כִּי־שְׂתִים רְעוֹת עָשָׂה עִמִּי אֲתִי עֲזָבוּ מְקוֹר | מִים חַיִּים**
לְחֻצַּב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֹת נְשֻׁבָרִים אֲשֶׁר לֹא־יִכְלוּ
הַמַּיִם: אֲרִי תִרְתִּין בִּישׁוּן, עַבְדוּ עִמִּי. פְּלַחְנִי שְׁבָקוּ. דְּבִדְלִיָּה אָנָּא מִיָּתִי
 עֲלִיחוּן יְקָרָא כְּמַבּוּעַ דְּמִיָּין, דְּלֹא פְּסִיק. וְטַעוּ בְּתַר טְעוֹתָא, דְּאֲנֹן לְהוּן,
 כְּגַבִּין תְּבִירִין. דְּלֹא יִכְלִין, לְקִיָּמָא מִיָּא: יא **הָעֶבֶד יִשְׂרָאֵל**
אִם־יֵלִיד בֵּית הוּא מְדוּעַ הִיָּה לְבוֹ: הַכְּעַבְדָּא, הָוָה יִשְׂרָאֵל. אִם
 יֵלִיד בֵּיתָא, הוּא מְדִין, אֶתְמַסֵּר לְבוֹזִין: יב **עָלְיוּ יִשְׂאֲגוּ כְּפָרִים**
נִתְּנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתִּיתוּ אֶרְצוּ לְשִׁמְהָ עֲרִיו (כ' נצתה) נִצְתוּ
מִבְּלִי יֹשֵׁב: עֲלוּהִי, יִכְלוּן מִלְכִּיא. אֲרִימוּ, קְלָחוּן. וְשׁוּיֵאוּ אֶרְעִיָּה,
 לְצַדוּ. קְרוּוְהִי יַצְדִּין, מִבְּלִי יִתִּיב: יג **גַּם־בְּנֵי־נָף (כ' ותחפנס)**
וְתַחֲפִנְחֻם יֶרְעוּף קְדָקֵד: אֲף בְּנֵי מַפִּיס, וְתַחֲפִנְחֻם. יִקְטְלוּן גְּבָרָה,
 וַיְבִזוּן נַכְסֵד: יד **הָלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עֲזָבָךְ אֶת־יְהוָה**
אֱלֹהֶיךָ בְּעַת מוֹלֶכְךָ בְּדָרְךָ: הָלֹא דָא פִּרְעֻנוּתָא, תַּתְּעַבִּיד מְנִיךְ.
 עַל דְּשַׁבְּקַת, יָת פְּלַחְנָא דִּי אֱלֹהֶיךָ. דְּאַחֲזִיךְ אֹרְחָא תְּקַנָּא, וְלֹא הִלִּיכַת
 בַּה: טו **וְעַתָּה מַה־לָּךְ לְדָרְךָ מִצְרִים לְשִׁתוֹת מִי שְׁחֹר**
וּמַה־לָּךְ לְדָרְךָ אֲשׁוּר לְשִׁתוֹת מִי נֶהְרָ: וּכְעַן. מָא לְכוּן
 לְאַתְחַבְרָא, לְפִרְעָה מִלְכָּא דְּמִצְרַיִם. לְמַרְמֵי דְּכוּרִיכוּן, בְּנַהֲרָא. וּמָא לְכוּן
 לְמַגְזַר קַיִם, עִם אֶתְוֹרָאָהּ. לְאַגְלָאָהּ יִתְכוּן לְהִלָּאָהּ, מְעַבְרַת פְּרַת:
 טז **תִּיִסְרַךְ רְעִתְךָ וּמְשׁוֹבוֹתֶיךָ תּוֹכְחֶךָ וְדַעִי וְרֵאִי כִּי־רַע**

זֶלְקָהּ הוֹלְקָהּ: ט חֲרָבוֹ. הַחִי"ת בְּקִמְצָא קִטְוֹן וְשׁוֹא שְׁבִרִי"ש נַח, וְעִינֵין בְּכַר' נַח 'וְהִנֵּה חֲרָבוֹ פְּנִי
 הַאֲדַמָּה' (בְּרַאשִׁית ח, י"ג): יא הָעֶבֶד יִשְׂרָאֵל. הַחִי"א בְּפִתַח:

וּמַר עֲזַבְךָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא פָחַדְתִּי אֱלֹהֶיךָ
 נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוָה עֲבָאוֹת: אֵיתִיתִי עִלְךָ יְסוּרִין, וְלֹא מִנְעַת
 מִבְּשִׁתֶּיךָ. וְעַל דְּלֹא תִבַּת לְאוּרִיתָא, פִּרְעֻנוּתָא תִּתְעַבֵּיד מִנֶּיךָ. וְדַעֵי
 וְחִזָּא. אָרִי בְּשִׁתָּא וּמְרִירָא, אֵיתִי עִלְךָ יְרֻשְׁלָם. עַל דְּשִׁבְקַת, יֵת פְּלַחְנָא
 דִּי אֱלֹהֶיךָ. וְלֹא שׁוּיַת דְּחִלְתִּי, לְקַבֵּיל עֵינְךָ. אָמַר יי אֱלֹהִים, עֲבָאוֹת:
 כִּי מֵעוֹלָם שָׁבַרְתִּי עִלְךָ נִתְקַתִּי מוֹסְרוֹתֶיךָ וְתֵאמְרִי
 לֹא (כ' אעבוד) אֲעֲבוֹר כִּי עַל־כָּל־גְּבַעָה גְּבַהָה וְתַחַת
 כָּל־עֵץ רַעְנָן אֵת צַעָה זִנָּה: אָרִי מֵעֲלָמָא, תִּבְרִית נִיר עִמְמִיא
 מִצּוּרִיכּוֹן. פְּסֻקִית, חֲנֻקִיכּוֹן. וְאִמְרַתּוֹן, לֹא נוֹסִיף עוֹד לְמַעַבְרָא עַל מִימְרֶךָ.
 אָרִי, עַל כָּל רְמָא מְנַטְלָא. וְתַחֲוֹת, כָּל אֵילָן עֲבוּף. אֵת, פְּלַחָא לְטַעוֹתָא:
 וְאִנְכִי נִטְעַתֶיךָ שׁוֹרֵק כְּלָה זֶרַע אֲמַת וְאִיךָ נְהַפְכַת לִי
 סוּרִי הַגִּפְנִן נִכְרִיָּה: וְאִנָּא קִיַּיִמְתַּנְכוֹן קְדָמִי, כְּמִנְצַב גְּפְנָא בְּחִירָא.
 כְּלִכּוֹן, עֲבָדִי קְשׁוּט. וְאִיכְדִין אֲשַׁתְּנִיתוֹן קְדָמִי, בְּעוֹבְדִיכּוֹן מְקַלְקְלִיא.
 סְטִיתוֹן, מִבְּתַר פְּלַחְנִי. הוּיִתוֹן כְּגִפְנִי, דְּלִית בֵּיהּ הִנָּאָה: יי כִּי
 אִם־תִּכְבְּסִי בַּנֶּתֶר וְתִרְבִּי־לֶךְ בְּרִית נִכְתָּם עוֹנֶיךָ לְפָנָי
 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה: אָרִי אִם תִּדְמִן לְאֵתְנַקְאָה מְחוּבִיךָ כְּמָא דְּמִנְקָן
 בְּנִתְרָא, וּמְחֻרִין בְּבוּרִיתָא. הָא כְּרוּשְׁם כְּתֻמָּא דְּלֹא דְכִי, כִּן סְגִיאָו חוּבִיךָ
 קְדָמִי. אָמַר, יי אֱלֹהִים: כִּי אִיךָ תֵּאמְרִי לֹא נִטְמָאתִי אַחֲרֵי
 הַבְּעָלִים לֹא הִלְכְּתִי רְאִי דְרַכְךָ בְּגִיא דְעֵי מַה עָשִׂית
 בְּכֶרְהָ קְלָה מְשַׁרְכַת דְּרַכְיָה: אִיכְדִין תִּימְרִין, לֹא אִסְתְּאֲבִית.
 וּבְתַר טַעוֹת עִמְמִיא, לֹא הִלִּיכִית. זְקוּפִי עֵינְךָ עַל אוּרְחַתֶיךָ כִּד הוּיַת
 יִתְבָּא בְּחִלְתָּא, לְקַבֵּיל בֵּית פְּעוֹר. דְּעֵי, מָא עֲבַדְתָּ. הוּיַת דְּמִיא לְיִנְקַתָּא
 קְלִילָא, דְּמִקְלַקְלָא אוּרְחַתָּהָ: כִּי פִרְהָ | לְמַד מְדַבֵּר בְּאוֹת

זולק הדקדוק: "גבועה גבהה. שופר, וגימל דגבהה רפה:

(כ' נפשו) נַפְשָׁהּ שְׂאֵפָה רוּחַ תִּאֲנֶתָה מִי יִשְׁיבְנָה
 כָּל-מִבְקָשֶׁיהָ לֹא יִיעָפוּ בְּחֻדְשָׁהּ יִמְצְאוּנָהּ: כְּעֹרֹדָא,
 דְּמִדּוּרָה בְּמִדְבָּרָא. בְּרַעוּת נַפְשָׁהּ שְׂתִיא רוּחָא, כְּיֹרְדָא. כֵּן פְּנִישְׁתָּא
 דְּיִשְׂרָאֵל מְרַדַּת וּטְעַת מִן אוֹרִיתָא, וְלֹא צְבִיא לְמַתְב. נְבִיא, אִימַר לָהּ.
 כָּל בְּעָהּ דְּאוֹרִיתִי, לֹא יִשְׁתַּלְּהוּן. בְּזִמְנָהּ, יִשְׁכַּחְנָה: כּ כּ מְנַעֵי רַגְלֶיךָ
 מִיַּחַף (כ' וגורנד) וְגֵרֹנְךָ מִצְמָאָה וְתֵאמְרִי נוֹאֵשׁ לֹא
 כִּי-אֶהְבֵּתִי זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֶיךָ: מְנַעֵי רַגְלֶיךָ, מִלְּאֲתַחְבְּרָא
 לְעַמְמִיא. וּפְמִיךָ, מִלְּמַפְלַח לְטַעוֹתָא. וְאִמְרַת, תְּבִית מִבְּתַר פְּלַחְנֶךָ. לֹא
 אֲרִי רַחֲמִית לְאֲתַחְבְּרָא לְעַמְמִיא וּבְתַר פְּלַחֵן טַעוֹתֵהוּן, אֶהְדָּ:
 כּ כּ כְּבִשְׁת גָּנֹב כִּי יִמְצֵא כֵּן הוֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמָּה
 מַלְכֵיהֶם שְׂרִיָּהֶם וְכַהֲנֵיהֶם וְנְבִיאֵיהֶם: כְּבַהֲתַת גְּבַר דְּמַתְחָשִׁיב
 מִהִימָן, וּמִשְׁתַּכַּח גָּנֹב. כֵּן בְּהִיתוּ, בֵּית יִשְׂרָאֵל. אַנּוּן מַלְכֵיהוּן, רַבְרַבְנֵיהוּן.
 וְכַהֲנֵיהוּן, וְנְבִיאֵיהוּן דְּשִׁקְרָא: כּ אֲמַרִים לְעֵץ אָבִי אַתָּה וְלֶאֱבֹן
 אַתָּה (כ' ילדתני) יְלַדְתָּנוּ כִּי-פָנוּ אֵלַי עֶרְף וְלֹא פָנִים וּבִיעַת
 רַעְתָּם יֵאמְרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ: אֲמַרִין לְצֶלֶם אֲעֵא, אֲבֹנָא אַתָּה.
 וּמָא דְּמַתְעַבִּיד מִן אֲבֹנָא אֲמַרִין לֵיה, אַתָּה בְּרִיתְנָא. אֲרִי אַחֲזָרוּ בְּפִלְחָנִי
 קֶדְל וְלֹא שׁוּיָאוּ דְּחֻלְתִּי, לְקַבִּיל אֲפִיהוּן. וּבַעֲדָן דְּבִשְׁתָּא אַתִּיא עֲלֵיהוּן,
 כְּפָרִין בְּטַעוֹתֵהוּן. וּמוֹדֵן קְדָמִי וְאֲמַרִין רַחֲמִים עֲלֵנָא, וּפְרוֹקְנָא: כּ וְאֵיהּ
 אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ יְקוֹמוּ אִם-יֹשִׁיעוּךָ בִּיעַת רַעְתְּךָ
 כִּי מִסְפַּר עֲרִיךְ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה: וְאֵן דְּחֻלְתְּכוֹן, דְּעַבְדַּתְנוּן
 לְכוֹן. יְקוֹמוּ. אִם יִכְלֹן לְמַפְרַקְכוֹן, בְּעֵדָן בִּישְׁתְּכוֹן. אֲרִי, מְנִין קְרוּיכוֹן.
 הוֹאֵה דְּחֻלְתְּכוֹן, דְּבֵית יְהוּדָה: כּ אִם-תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל | נְאֻם-יְהוָה
 אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם-תִּסֵּיר שְׁקוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תִנּוּד:

זלק הדקדוק: כּ מִיַּחַף. הַיּוֹד בפתח בכל ספרי תימן:

אם תתוב ישראל לפלחני, אִמַר יי. תתקבל, תיבתך. עד לא תתחתים,
 גזירתך. ואם תעדי שקוצך. מן קדמי, לא תטלטל: כֹּ וְנִשְׁבַּעְתָּ
 חִי-יְהוֹה בְּאֵמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה וְהִתְבָּרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וּבוֹ
 יִתְהַלְלוּ: אם תקיים בשמי, קים הוא יי. בקשטא, בדינא ובזכותא.
 ויתברכון עממיא. בישראל, וביה ישתבחון:

(גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל:)

(פרקנא. יי צבאות, שמיא. קדישא, דישראל:)

על דא יתברך וישתבח, שמה רבא קדישא. די לעילא, חיא וקימא. מברך הוא לעלם,
 ולעלמי עלמיא:

מפטיד דשבת וראש חודש

במדבר סימן כ"ח פסוקים ט - ט"ו

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימם ושני עשירים סלת
 מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
 ונסכה: ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה פרים בני-בקר שנים
 ואיל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם: ושלישה עשירים סלת
 מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשירים סלת מנחה בלולה
 בשמן לאיל האחד: ועשרן עשרון סלת מנחה בלולה בשמן
 לכבש האחד עלה ריח ניחח אשה ליהוה: ונספיהם חצי ההין יהיה
 לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת חודש
 בחדשו לחדשי השנה: ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה על-עלת
 התמיד יעשה ונסכו:

ברכה ראשונה שקודם הפטרה

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה
 בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה,
 במשה עבדו, ובישראל עמו. ובנביאי, האמת והצדק: (אמן)

הַפְּטֵרָה דְשֶׁבַת וּרְאֵשׁ הַחֹדֶשׁ

בישעיה סימן ס"ו

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאֵי וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלֵי
 אֵי-זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי:
 פִּדְנֹן, אָמַר יי. שְׁמַיָּא, בְּרִסֵּי יְקָרִי. וְאַרְעָא, בִּיבֵשׁ קְדָמִי. אֵיִדִּין בֵּיתָא,
 דְּתַבְנוּן קְדָמִי. וְאֵיִדִּין הוּא אַתְּ, בֵּית אֲשֶׁרִיּוֹת שְׂכִינָתִי:
 וְאֶת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדַי עֲשָׂתָה וַיְהִי כָל-אֱלֹהֵי נְאֻם-יְהוָה
 וְאֶל-זֶה אֲבִיט אֶל-עֵנִי וְנִכְה-רוּחַ וְחָרָד עַל-דְּבָרִי: וְיֵת כָּל
 אֱלֹהִי, גְבוּרָתִי עֲבַדְתָּ. הֲלֹא הוּאָה כָּל אֱלֹהִי, אָמַר יי. וּבִדְיִן רַעְוָא קְדָמִי,
 לְאֶסְתַּכְּלָא בֵּיה. בְּדַעְנוּתְךָ, וּמִפִּיךָ רוּחַ. וּמִשְׁתִּוִּי, לְקַבִּיל פְּתֻגְמִי:
 שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכַּה-אִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה עוֹרְףָּ כָּלֵב מַעְלָה
 מִנְחָה דָם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה מִבְּרָךְ אֹן גַּם-הֵמָּה בְּחָרוּ
 בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נִפְשָׁם חִפְצָה: נְכִיס תוֹר, כְּקַטִּיל גֹּבֵר.
 דְּבַח אָמַר, כְּנִקִּיף כָּלֵב. מִסִּיק קֶרְבֶּךָ, דָּם חֲזִירָא. קֶרְבֶּן מִתְּנַתְּהוֹן, מִתְּנַת
 אוּנִיס. אַף אֲנֹן. אַתְרַעִיאוּ, בְּאוֹרְחַתְהוֹן. וּבְשִׁקּוּצֵיהוֹן, נִפְשְׁהוֹן
 אַתְרַעִיאת: ד גַּם-אֲנִי אֲבַחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם וּמְגוֹרָתָם אֲבִיא
 לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עוֹנָה דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ
 הָרַע בְּעֵינֵי וּבְאֲשֶׁר לֹא-חִפְצָתִי בְּחָרוּ: אַף אֲנָא, אֲצַבִּי
 בְּתַבְרָהוֹן. וּמִמָּא דִּי־צִיפּוּ, לֹא יִשְׁתַּיְבּוּן. חֲלָף דְּשִׁלְחִית נְבִיִי, וְלֹא תָבוּ.
 אַתְנַבִּיאוּ, וְלֹא קִבִּילוּ. וְעַבְדוּ דְּבִישׁ, קְדָמִי. וּבִדְלָא צְבִינָא, אַתְרַעִיאוּ:
 שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ אָמְרוּ אַחֲיָכֶם
 שְׁנֵאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה

זולק הדקדוק: ב ואל זה אביט. בכל ספרי תימן בשופר הולך: ג מכה-איש. צירי: עורף.
 מברך. ממוצע לא לעיל ולא לרע עיין ערוגת הבושם:

בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׂוּ: קְבִילוּ, פִּתְגָמָא דַּיֵּי. צְדִיקָא דְּמִשְׁתַּוְּן,
לְקַבֵּיל פִּתְגָמֵי רְעוּתֵיהּ. אֲמַרִין אַחִיכוּן סְנְאִיכוּן, מְרַחֲקִיכוּן. בְּדִיל שְׁמִי,
יִסְגִי יְקָרָא דַּיֵּי. וְנַחְזִי בְּחֻדוֹתֵכוּן, וְאַנּוּן יִבְהַתּוּן: ^ו קוֹל שְׁאוֹן מְעִיר
קוֹל מֵהֵיכַל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֵיבָיו: קַל אֶתְרַגּוּשָׁא,
מִקְרָתָא יְרֻשְׁלָם. קָלָא, מֵהֵיכְלָא. קַל מִימְרָא דַּיֵּי. דְּמִשְׁלִים גְּמֻלָּא,
לְבַעֲלֵי דְּבִבּוּהֵי: ^ז בְּטָרָם תְּחִיל יִלְדָה בְּטָרָם יָבּוּא חֲבֵל לָהּ
וְהַמְּלִיטָה זָכָר: עַד לָא מִיִּתִי עֶקָא לָהּ, תַּתְּפְרִיק. וְעַד לָא יִיִתִי לָהּ,
זֵיעַ. כְּחַבְלִין עַל יִלְדָא, יִתְגַּלִּי מִלְּפָנֶיהָ: ^ח מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה
כְּאַלְהָ הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יּוֹלֵד גּוֹי פַּעַם אַחַת
כִּי־חָלָה גַם־יִלְדָה צִיּוֹן אֶת־בְּנֵיהָ: מִן שָׁמַע כְּהָדָא. מִן חֲזָא,
כְּאַלִּין. הָאֲפֻשֶׁר דְּתַתְּעֵבִיד אַרְעָא, בְּיוֹמָא חַד. אִם יִתְפְּרִי עִמָּה, זְמַן כְּדָא:
אַרִי עֲתִידָא דְּתַתְּנַחֵם צִיּוֹן וְתַתְּמַלִּי, מַעַם גְּלוּתָהּ: ^ט הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר
וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֵר יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֲמַר
אַל־הֵיךְ: אֲנָא אֱלֹהָא בְּרִית עֲלָמָא מִבְּרֵאשִׁית, אֲמַר יֵי. אֲנָא בְּרִית כָּל
אַנְשָׂא. אֲנָא בְּדַרְיִת יִתְהוּן, לְבִינֵי עַמְמֵיָא. אַף אֲנָא עֲתִיד לְכַנְשָׂא
גְּלוּתֵיךְ, אֲמַר אֱלֹהֵיךְ: ^י שָׁמַחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל־
אַהֲבֵיהָ שִׁישׂוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל־הַמְּתַאבְּלִים עָלֶיהָ:
חֲדוּ בִּירֻשָׁלַם. וּבִיעוּ בָּהּ, כָּל רַחֲמֵהָ. דְּוַצוּ עִמָּה, דִּינֵץ. כָּל דְּהוּוּ מִתְאַבְּלִין,
עֲלֵה: ^{יא} לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׁבַעְתֶּם מִשָּׂד תַּנְחַמֶּיהָ לְמַעַן
תִּמְצוּ וְהַתְּעַנְגְתֶם מִזֵּיו כְּבוֹדָהּ: בְּדִיל דְּתַתְּפִנְקוּן, וְתַסְבְּעוּן.
מִבּוֹת, תַּנְחַמֶּהָ. בְּדִיל דְּתַשְׁתּוּן, וְתַתְּרוּן, מִחֲמַר יְקָרָה:

ז'לך הדקדוק: ז' חבל. החי"ת בציר"י. וכ"ה במוסרה רבתא אות הקו"ף ערך קמץ:
* מניז כבודה. התרגום בנוסחאות קדמוניות מדוקדקות הגירסא כך 'מחמר' ברי"ש, דומה
למ"ש חז"ל 'חמר בשר' ודוק והוא מבואר:

יב כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה הֲנִי נֹטֶה־אֵלֶיךָ כְּנֹהַר שָׁלוֹם
 וְכִנְחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם עַל־צַד תִּנְשְׂאוּ
 וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׂעוּ: אָרִי כִדְנֹן, אָמַר יי. הָאֲנָא מִיְתִי לֵה. כְּשַׁפַּע
 נֹהַר פָּרַת, שָׁלֵם. וְכִנְחַל מְגַבֵּר. יָקָר עַמְמֵיָא, וְתַתְּפִנְקוּן. עַל גְּסִסִּין,
 תַּתְּנִטְלוּן. וְעַל רִבְבִין, תַּתְּרַבּוּן: יג כָּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ בֶן
 אֲנֹכִי אֲנַחְמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ: כְּגַבֵּר. דְּאֻמִּיָּה, מְנַחְמָא
 לִיָּה. בֶּן מִימְרִי, יִנְחִים יִתְכוּן. וּבִירוּשָׁלַם, תַּתְּנַחְמוּן: יד וּרְאִיתֶם וְשִׂשׁ
 לְבַבְכֶם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כַּדְּשָׂא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה
 אֶת־עַבְדָּיו וְזָעַם אֶת־אֵיבָיו: וְתַחֲזוּן, וַיְחִדִּי לְכֹחִין. וְגוֹיִתְכוּן,
 כְּדַתְּאִין יִזְהָרִין. וְתַתְּגְלִי גְבוּרְתָא דִּינִי, לְאִיטְבָא לְעַבְדוּהִי צְדִיקֵיָא. וַיִּיתִי
 לוֹט, לְבַעֲלֵי דְבְבוּהִי: טו כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָה
 מִרְכַּבְתָּיו לְהָשִׁיב בְּחִמָּה אֶפּוֹ וְגַעַרְתּוֹ בְּלֵהֲבֵי־אֵשׁ: אָרִי
 הָא יי, בְּאִישְׁתָּא מִתְּגְלִי. וּכְעַלְעוּלִין, רְתַבוּהִי. לְאִתְבָּא בְּתַקוּף, רְגוּזִיָּה.
 וּמִזּוּפִיתִיָּה, בְּשַׁלְּהוּבִית אִישְׁתָּא: טז כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט
 וּבְחָרְבוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר וּרְבוֹ חַלְלֵי יְהוָה: אָרִי בְּאִישְׁתָּא,
 עֲתִיד יי לְמַדְּנָן. וּבְחַרְבִּיָּה, יֵת כָּל בְּסָרָא. וְסִגִּיאִין קְטִילֵיָא, קָדָם יי:
 זז הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחַר (כ' אחד) אַחַת
 בְּתוֹךְ אֲכָלֵי בָשָׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבֵר יַחְדָּו יִסְפוּ
 נְאֻם־יְהוָה: דְּמוֹדְמָנִין וּדְמַדְכּוֹן, לְגַנְיָאד טְעוּתָא. סִיעָא, בְּתַר סִיעָא.
 אֲכָלֵי, בְּסַר חֲזִירָא. וְשִׁקְצָא, וְעַכְבְּרָא. כְּחָדָא יִסּוּפוּן, אָמַר יי: יח וְאֲנֹכִי
 מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
 וְהַלְשָׁנוֹת וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי: וּקְדָמִי גְלוּן. עוֹבְדֵי־הוֹן,

זולק הרקדוק: יז וְשִׂשׁ לְבַבְכֶם. כְּמִקְצָא רַחֲבִי: טו חַלְלֵי. הַחֲזִיר גְּעִי וְהַשּׁוֹא נַע: יח וּבָאוּ. מֵאֲרַכְהָ:
 וּרְאוּ. טַפְחָא בְּכָל סַפְרֵי תִימָן:

ועשתוניהון. עתידנא. לכנשא ית כל עממיא, אמיא ולשניא. וייתון,
ויחזון ית יקרי: יט ושמתי בהם אות ושלחתי מהם | פליטי
אל-הגוים תרשיש פול ולוד משכי קשת תבל ויון
האיים הרחקים אשר לא-שמעו את-שמעי ולא-ראו
את-כבודי והגידו את-כבודי בגוים: ואשוי בהון, אתא.
ואשלח מנהון, משויבין. לביני עממיא. למדינת ימא, פולאי ולודאי.
דמתחין ומחן בקשתא, למדינת תובל ויון. נגותא רחיקאי. דלא שמעו
ית שימע גבורתי, ולא חזו ית יקרי. ויחזון ית יקרי, בעממיא:
ב והביאו את-כל-אחיכם מכל-הגוים | מנחה | ליהוה
בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכפרות על הר
קדשי ירושלם אמר יהוה כאשר יביאו בני ישראל
את-המנחה בכלי טהור בית יהוה: וייתון ית כל אחיכון מכל
עממיא, קרבנא קדם יי. בסוסון. וברתכין. וברחילון ובכודנון, ובתשבחון.
על טורא דקדשי. ירושלם, אמר יי. כמא דייתון בני ישראל ית מנחתא.
במן דכי, לבית מקדשא די: כא וגם-מהם אקח לפהנים ללוים
אמר יהוה: ואף מנהון אקריב. למהוי כהניא ליואי, אמר יי: כב כי
כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה
עמדים לפני נאם-יהוה כן יעמד זרעכם ושמכם: ארי
כמא דשמאי חדתין. וארעא חדתא. דאנא עביד. קימין קדמי, אמר יי.
כג יתקים זרעכון, ושומכון: כג והיה מדי-חדש בחדשו ומדי
שבת בשבתו יבוא כל-בשר להשתחות לפני אמר
יהוה: ויהי בזמן ירח, בירח. וכזמן שבא, בשבא. ייתון כל בני בסרא,
למסגד קדמי, אמר יי: כד ויצאו וראו בפגרי האנשים
הפשעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה

וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר׃ וַיִּפְקֹן וַיַּחְזֹן. בְּפִגְרִי, גְּבֻרֵי חֵיבֵיָא.
דְּמַרְדּוֹ, בְּמִימְרֵי. אֲרִי נִשְׁמַתְהוֹן, לָא יָמֹתוּן. וְאִישְׁתְּהוֹן, לָא תִטְפִּי. וַיְהוֹן
מְדַדְנִין רְשִׁיעֵיָא בְּגִיהֲנָם עַד דִּימְרוּן עֲלִיהוֹן צְדִיקֵיָא, מִסַּת חֲזִינָא:

נוהגין לחזור על פסוק זה:

וְהָיָה מְדִי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לְפָנַי אָמַר יְהוָה:

(גְּאֵלָנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל):

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל):

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקַיָּא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

זולקן הדקדוק: כג וְהָיָה מְדִי-חֹדֶשׁ וכו'. ארבעה ספרים אין מסיימין בהם אלא מלעיל.
וסימנך, יתק"ק. ישעיה, תרי עשר, קהלת, קינות, עיין בסדור שלי הנקרא "עץ חיים" בס' ט"ב
מה שכתבתי שם:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנַבִּיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמוֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנַבִּיאֵי הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמין)

הפטרה דמחר חודש

בשמואל א' סימן כ'

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוָה מָחָר מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפְקַד
מוֹשֶׁבְּךָ: וְאָמַר לֵיהּ יְהוָה מָחָר יִרְחֵא. וְתַתְּבַעֵי. אֲרִי יְהִי
מִרוֹת, בֵּית אֲסָרוֹתְךָ: ִ וְשַׁלַּשְׁתָּ תִרְדּוֹ מְאֹד וּבָאתָ

זולקן הדקדוק: א וְנִפְקַדְתָּ. כ"ה בכל התיגאן הקר"ף בזקף גדול:

אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בַּיּוֹם הַמַּעֲשֵׂה וַיִּשְׁבֹּת
אֶעֱלֶה הָאֶבֶן הָאֵזוּל: וּכְתַלְתוֹת יִרְחֹא, תַתְּבַעֵי לַחֲדָא. וְתַהֲךְ לְאַתְרָא.
דְּאַטְמַרְתָּא תַמּוֹן, בַּיּוֹמָא דְחֻלְאָ, וְתַתִּיב. בְּסַטְר, אֶבֶן אֶתָּא: ג וְאֲנִי
שְׁלֹשֶׁת הַחֲצִיִּים צָדָה אֹרְהָ לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה: וְאֲנָא.
תַלְתָּא גְרִינִי, בְּקִשְׁת שָׂדֵי, לְמַמְחֵי לִי, לְפַלְגִילִיסָא: ד וְהִנֵּה אֶשְׁלַח
אֶת-הַנְּעָר לְךָ מֵצֵא אֶת-הַחֲצִיִּים אִם-אָמַר אֱמַר לְנַעַר
הִנֵּה הַחֲצִיִּים | מִמֶּנָּךְ וְהִנֵּה קַחְנוּ וּבֹאָה בֵּי-שְׁלוֹם לְךָ וְאִין
דְּבַר חֵי-יְהוָה: וְהָא, אֶשְׁלַח יְת עוֹלִימָא. אִיזִיל, אִיתָא יְת גְרִיָּא. אִם
מִימַר אִימַר, לְעוֹלִימָא. הָא גְרָא, מִנְךְ וּלְכָא. סַבְהִי וְאִיתָא. אֲרִי שְׁלָם לְךָ,
וְלִית מַדְעַם בִּישׁ, קִיָּם הוּא יֵי: ה וְאִם-כֹּה אֱמַר לְעֵלָם הִנֵּה
הַחֲצִיִּים מִמֶּנָּךְ וְהִלָּאָה לְךָ בֵּי שְׁלַחְךָ יְהוָה: וְאִם כְּדִין אִימַר,
לְעוֹלִימָא. הָא גְרָא, מִנְךְ וּלְהִלָּאָה. אִיזִיל, אֲרִי שִׁיזְבְּךָ, יֵי: וְהַדְּבָר
אֲשֶׁר דְּבַרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם:
וּפְתַגְמָא. דְּמַלְלִינָא, אֲנָא וְאַתָּה. הָא מִימְרָא דִּינִי, סְהִיד, בֵּינָא וּבֵינְךָ, עַד
עֲלָמָא: ז וַיִּסְתַּר דָּוִד בְּשֹׁדָה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל)
אֶל-הַלֶּחֶם לְאֹכֹל: וְאַטְמַר דָּוִד, בְּחַקְלָא. וְהוּה יִרְחֹא. וְאַסְחַר
מִלְכָא, עַל לַחְמָא, לְמִיכַל: ח וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשָׁבוֹ כְּפַעַם |
בְּפַעַם אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקַּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מֵצֵד
שָׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד: וְאַסְחַר מִלְכָא, עַל שִׁוְיָהּ. כּוֹמֵן, כּוֹמֵן.
עַל שִׁוְיָא דְמַתְקָן לִיָּה, בְּסַטְר בְּתִלָּא. וְקַם, יְהוֹנָתָן. וְאַסְחַר אַבְנֵר,
מִסְטָרָא דְשָׂאוּל. וְהוּה אַתְרָא דְדָוִד, מְרוּחַ: ט וְלֹא-דְבַר שָׂאוּל
מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר מְקַרְהָ הוּא בְּלַתִּי טְהוֹר

זולק הדקדוק: ה שלחך. השי"ן בגעיא: ז אל-הלחם. כתיב 'על' וקרי 'אל':

הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר: וְלֹא מְלִיל שְׁאוּל. מִדְּעַם, בְּיוֹמָא הַהוּא. אַרִי
 אָמַר דְּלִמָּא עָרוּעַ הָהּ לִיה, וְלֹא דְכִי הוּא. אוּ דְלִמָּא לְאוֹרַח אָזְל
 וְאַנְחָנָא, לֹא זַמְנָהּ: ^ד וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּפְקֹד
 מְקוֹם דְּדוּד וַיֹּאמֶר שְׁאוּל^א אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מִדָּוִד לֹא־בָא
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל גַּם־תְּמוּל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלֶּחֶם: וְהָיָה. בְּיוֹמָא
 דְּבַתְרוּהִי, דְּהוּא עֲבוּר יִרְחָא תְּנַנְנָא. וְהָיָה אַתְרָא דְּדוּד, מְרוּחַ. וְאָמַר
 שְׁאוּל, לִיְהוֹנָתָן בְּרִיה. מְדִין. לֹא אַתָּא בְּרִי יִשְׂרָאֵל אַף תְּמַלִּי אַף יוֹמָא דִּין,
 לְלַחֲמָא: ^ד וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דְּדוּד
 מִעַמְדֵי עַד־בֵּית לֶחֶם: וְאַתִּיב יְהוֹנָתָן, יְת שְׁאוּל. אִשְׁתְּאַלָּא
 אִשְׁתְּאַיִל דְּדוּד. מְנִי, לְמִיזֵל עַד בֵּית לֶחֶם: ^ד וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי
 זָבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בְּעִיר וְהוּא עֹוֹה־לִי אַחִי וְעַתָּה
 אִם־מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמְלִטָה נָא וְאַרְאֶה אֶת־אַחִי
 עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ: וְאָמַר. שְׁלַחֲנִי כְּעַן. אַרִי שִׁירוּ
 נְכֹסֶת קִדְשֵׁי־אֵל לְכָל זְרַעֲיָתָא לָנָא, בְּקִרְתָּא. וְהוּא פְּקִיד לִי, אַחִי. וְכְעַן. אִם
 אִשְׁכַּחִית רַחֲמִין, בְּעֵינֶךָ. אִשְׁתִּיב כְּעַן, וְאַחֲזִי יְת אַחִי. עַל כֵּן לֹא עָלָּ
 לְפִתְוּרָא, דְּמִלְכָּא: ^ד וַיִּחַר־אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
 בְּנֵי־נַעֲוֹת הַמְּרִדּוֹת הָלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בַחַר אַתָּה לְבֶן־יִשְׂרָאֵל
 לְבָשְׁתְּךָ וּלְבָשֶׁת עֲרוֹת אִמְךָ: וְתַקִּיף רַגְזָא דְּשְׁאוּל, בִּיהוֹנָתָן.
 וְאָמַר לִיה. בְּר סָרְבְּנִיתָא, דְּמִרְדּוּתָהּ קִשְׂיָא. הָלֹא יָדַעְנָא. אַרִי רְעִי אַתָּה,
 בְּבֵר יִשְׂרָאֵל. לְבַהֲתַתְךָ. וּלְבַהֲתַת, קִלְן אִמְךָ: ^ד כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חִי עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמְלִכּוּתְךָ וְעַתָּה
 שְׁלַח וְקַח אֶתְּוֹ אֵלַי כִּי בְּנֵי־מוֹת הוּא: אַרִי כָל יוֹמֵי־א. דְּבֵר יִשְׂרָאֵל,

• זולקן הדקדוק: • מִמַּחֲרַת. הַמ"ם הַרְאִשׁוֹנָה גַעֲי: • שְׁלַח וְקַח אֶתְּוֹ. בְּקִצַּת תִּיגָאן תִּיבַת 'שְׁלַח'
 בְּטֵרַס לֹא בְּאִזְלָא, וּבְרוּבֵן בְּאִזְלָא וְעִיקַר:

קים על ארעא. לא תתקן, את ומלכותך. וכען. שלח ואיתינייה, לותי.
 ארי גבר חיב קטול, הוא: **טו** ויען יהונתן את-שאול אביו
 ויאמר אליו למה יומת מה עשה: ואתיב יהונתן. ית שאול,
 אבוהי. ואמר ליה. למא יתקטיל, מא עבד: **טז** ויטל שאול
 את-החנית עליו להפתו וידע יהונתן כי-כלה היא מעם
 אביו להמית את-דוד: וארים שאול ית מורניתא. עלוהי,
 לממחהי. וידע יהונתן. ארי גמירא היא. מן אבוהי, למקטל ית דוד:
יז ויקם יהונתן מעם השלחן בחרי-אף ולא-אכל
 ביום-החדש השני לחם כי נעצב אל-דוד כי הכלמו
 אביו: וקם יהונתן. מן פתורא, בתקוף רגו. ולא אכל. ביום עבור ירחא
 תנניא, לחמא. ארי אתנסיס, על דוד. ארי אכלמיה, אבוהי: **יח** ויהי
 בבקר ויצא יהונתן השדה למועד דוד ונער קטן עמו:
 והוה בצפרא. ונפק יהונתן. לחקלא, לזמנא דאמר ליה דוד. וניק זעיר,
 עמיה: **יט** ויאמר לנערו רץ מצא נא את-החצים אשר
 אנכי מורה הנער רץ והוא-ירה החצי להעברו: ואמר
 לעולימיה. רהוט. איתא כען, ית גריא. דאנא, שדי. עולימא רהט. והוא
 שדא גרא, לאעברותיה: **כ** ויבא הנער עד-מקום החצי אשר
 ירה יהונתן ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלוא
 החצי מנך והלאה: ואתא עולימא, עד אתר גרא. דשדא, יהונתן.
 וקרא יהונתן. בתר עולימא, ואמר. הלא גרא, מנך ולהלאה:
כא ויקרא יהונתן אחרי הנער מהרה חושה אל-תעמד
 וילקט נער יהונתן את- (כ' החצי) החצים ויבא אל-אדניו:
 וקרא יהונתן, בתר עולימא. אוחי בפריע, לא תתעכב. ולקוט. עולימא
 דיהונתן, ית גריא. ואתא, לות רבוניה: **כב** והנער לא-ידע

מְאוּמָה אַךְ יְהוֹנָתָן וְדוֹד יִדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: וְעוֹלִימָא, לֹא יִדַע
 מִדַּעַם. בְּרַם יְהוֹנָתָן, וְדוֹד, יִדְעוּן, יְת פִּתְגָמָא: כַּג וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן
 אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנְּעָר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָא הָעִיר:
 וַיְהִיב יְהוֹנָתָן, יְת זַיְנִיָּה. לְעוֹלִימָא, דִּילֵיהּ, וַאֲמַר לֵיהּ. אַיִזִיל, אֹבְלֵהּ
 לְקַרְתָּא: כַּד הַנְּעָר בָּא וְדוֹד קָם מֵאַצֵּל הַנְּגָב וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ
 אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֵי שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ. אִישׁ אֶת־רַעְהוּ
 וַיִּבְכוּ אִישׁ אֶת־רַעְהוּ עַד־דְּדוֹד הִגְדִּיל: עוֹלִימָא, אֶתָּא. וְדוֹד.
 קָם מִסֵּטֵר אֶבְנֵי אֶתָּא, דְּלִקְבִיל דְּרוּמָא. וַנִּפֹּל עַל אַפּוּהִי, עַל אַרְעָא.
 וּסְגִיד, תְּלַת זְמַנִּין. וַנְּשִׁיקוּ, גְּבַר יְת חֲבַרְיָה. וּבְכוּ, גְּבַר יְת חֲבַרְיָה. עַד
 דְּדוֹד, אַסְגִּי: כַּד וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדוֹד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה | בֵּינֵינוּ
 וּבֵינְךָ וּבֵין זְרַעֵי וּבֵין זְרַעֲךָ עַד־עוֹלָם: וַאֲמַר יְהוֹנָתָן. לְדוֹד,
 אַיִזִיל לְשָׁלוֹם. דְּקִימְנָא תְרוּנָא, אֲנַחְנָא. בְּשֵׁמָא דֵּי, לְמִימַר. מִימְרָא דֵּי.
 יְהִי סְהִיד, בֵּינָא וּבֵינְךָ. וּבֵין בְּנֵי, וּבֵין בְּנֵךְ, עַד עֲלָמָא:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. די לעילא, חַיָּא וְקַיָּמָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וּלְעָלְמֵי עֲלְמֵיָא:

זוּלַק הַדְּקָרוֹק: כַּד וַיִּשְׁקוּ. הוּי"ו גַעַי:

